

Violinne

Tablete de la Ras Shamra
- Antologie de proză scurtă -

SEMANATORUL
Editura online-2011

Povestea sclavului răzvrătit

Tăblițe de la Ras Shamra – 1

Povestea ce o voi spune azi s-a petrecut în Ras Shamra, un oraș pe atunci înfloritor de pe țărmul Mării Mediterane, Ugarit, înainte de completa lui distrugere din secolul XII, î.Hcr.

Frământam cu râvnă argila, un amestec granulat de silicați și fragmente de cuarț, într-o pioasă recunoștință ce voiam să aduc binefăcătorului și protectorului meu, marele Baal, cel venerat cu umilință, el fiind Zeul Munților, al Fertilității și al Timpului.

Din boțul presărat cu stele de mică sclipitoare ca razele năstrușnicului soare ce căta prin frunze spre noi, bieți muritori nevrednici, după îndelunga frământare din mâinile și mai ales din gândurile mele, și sub blânda îngăduință a celui cu puteri depline asupra mea și a tuturor celor urgișiți de soartă, aveam să modelez o statueta ce o voi aduce ca umil omagiu Preaslăvitului Stăpân, după multe zile și nopți de muncă, sudoare, și nemărginită iubire, și desigur, după turnarea ei în bronz, un aliaj ce va căpăta, în marile cuptoare unde cei asemeni mie asudă din greu și cu recunoștință întru Domnul, o rezistență ce o va face nemuritoare în veacuri, întru slava Măritului Baal și umila mea pomenire, ca simplu și modest artizan, neputincios în a-i proslăvi măreția. Căci Preaviteazul Baal este și Zeul Vântului, al Norilor și al Ploilor care aduc fertilitatea în această regiune aridă, în care ne ducem mărginita noastră viață, pierdută în marea nemărginire, fapt întru care, la încununarea operei mele modeste, voi aduce Unicului Stăpân și o umilă jertfă, un porumbel călător.

Cât l-am invidiat, în nimicnicia mea, pe acest alb sol de pace, călător peste mări și întinderi aride, așa cum și eu, adesea, în scurte momente de pauză făcute nu din prea mare oboseală, ci din mai marea nevoie de a-mi aduna gândurile bune și dătătoare de har în împlinirea și desăvârșirea lucrului început, priveam în zare spre Muntele Miraculos, pe deasupra corăbiilor cu mărfuri din cele mai alese care străbăteau Marea Tireniană ori stând la porțile cetăților prevăzute cu ziduri groase de apărare.

Din mâinile mele umflate de trudă și care de-a lungul timpului au luat culoarea sienei arse, argila se fărâmițează ades, împrăștiindu-se ca o pulbere rebelă ce nu se vrea modelată de mine, un atât de umil slujbaş în cinstea Adevărului Îndelung Căutat și negăsit nicăieri; alteori, căldura lacrimilor de recunoștință ce se preling asupra rocii sedimentare parcă o îmbunează și ea se lasă adusă în forma inimii mele umile, în timp ce ochii închipuirii urmează într-o îndelungată visare drumul spre Muntele cel Neștiut și atât de îndepărtat, întâlnind în cale stăpâni măreți ce-si conduc oastele spre glorii trecătoare, ori ca și mine, sclavi umili, care cu mâinile lor înnegrite de lanțuri sculptează

viitorul națiunilor abia mijite din negură. Eu, un biet frigian plâpând și bun doar de această muncă mai ușoară din atelier, nu am sentimente de silă ori de revoltă împotriva nedreptății sau a suferinței, căci nimeni nu mă poate jigni sau face să-mi fie teamă de altceva decât de Bunul Stăpân, cel ce atât de milostiv îmi dă sentimentul de siguranță și veșnică pace, făcându-mă să uit de umiliința târgului în care, în lanțuri și frânghii groase, am fost vândut pe doi dinari de argint, printre atâția alți sclavi aduși din Mesopotamia, Cartagina ori pustiul Tibetului, și care mai asteaptă și azi milostivirea unui viitor stăpân apărut din colțuri de lumi nebănuite. Eu nu am nici speranțe de viitor, iar în nopțile cu lună plină când mă zgâiesc la stele neputând închide ochii până-n zori, privirile mele se-ndreaptă tot spre Muntele Vestit, ca și cum gândurile mele tainice, deoarece cu altcineva eu nu vorbesc niciodată, mi-ar fi șoptit o dată că acolo voi găsi Rostul zănaticeii mele călătorii prin viața aceasta pământeană, cel care îi va da o prețuire fără de seamăn, eu fiind un venetic atât de laș și neputincios, un vinețiu zdrențaros ce nu s-ar putea înfățișa marelui preot decât cu fruntea plecată-n pamânt.

În scurtele momente de răgaz pe care le-am avut rareori, am desprins bucăți de scoartă de pe trunchiul copacilor, nu din cei cinstiți ca fiind sacri, ci din ceilalți, fără însemnătate pentru stăpânitori și măriții preoți, și așa cum aici se prepară veninul pentru vârfurile de săgeată dintr-un amestec de cucută și un boț de viperă, am obținut un lichid negru ce se impregnează precum cerneala; deși atunci nu prea știam pentru ce le adunam cu grijă, acum îmi sunt de mare ajutor, căci iată, cu acestea reușesc să scriu acest mesaj pentru voi, cei ce-l veți citi în alte timpuri, având curiozitatea de a afla istoria celui mai umil dintre sclavi și totodată singurul care s-a răzvrătit, până la aceste vremuri de mine cunoscute.

De ce și cum am ajuns eu, nevrednic supus, să mă răzvrătesc împotriva Celui ce guvernează bunăstarea universală, a aceluia ce a învins pe Zeul necruțător al Mării, Yam, întorcând marinarii după o îndelungată perioadă de timp în valurile mării, cel ce se lasă pradă morții an de an pentru a reînvia o dată cu viața vegetală întru belșugul recoltelor și fecunditatea pământului?

Deși nu eram fenician, am învățat de la ei practicarea acestui meșteșug cu care îmi petrec zilele în ateliere mari, lângă cuptoare ce scuipe foc, îmbrăcat în veșmânt de in și fără încălțări în picioare; apoi, tot de la ei am deprins scrierea alfabetică, fără de care nu v-aș fi putut transmite această poveste; nu în ultimul rând, de la ei am învățat magia, navigația și gustul călătoriilor.

Ajungând în ziua dezvelirii modestei mele opere, care era și ziua sacrificiului în avans pe care-l aduceam Zeului în credința că astfel îi voi putea sluji și într-o viață viitoare, în piață s-au adunat mulțimi în grupuri nedumerite, căci nu înțelegeau cum pot eu, în nimicnicia mea, să jertfesc un porumbel, Iubitului Stăpân căruia i se jertfeau copiii, chiar primii născuți. Albul sol al păcii, porumbelul meu călător de care îmi plăcea să îmi imaginez că zburase chiar deasupra Muntelui cel Mare, acolo unde eu nu aveam să ajung vreodată decât cu ochii închipuirii, iată, nu era un sacrificiu demn de Măritul Stăpân. L-am mângâiat pe aripile pufoase ca norii de zăpadă cu mâinile mele noduroase de îndelungata frământare a argilei și arse la gura cuptoarelor cu guri lacome de foc și înainte de a-i da drumul spre lumină i-am șoptit, da, era prima dată când vorbeam altcuiva decât tainicelor mele gânduri, că acești oameni greșesc rău în privința lui, căci nu-l cunosc și nici nu sunt atât de capabili în a-l prețui în toată frumusețea lui,

că întreagă această cetate va pieri în curând, complet distrusă, spre a nu mai rămâne nimic din acești oameni răi și nepricepuți, decât niște texte de la Ras Shamra și această pildă ce o voi lăsa în urmă, după plecarea mea, căci în acel moment am simțit cum sub razele soarelui, lanțul gros ce mă învăluia în plăgi deja tăbăcite începea a se topi, în timp ce grupurile de oameni, văzând acestea, nedumeriți se dădeau la o parte din fața mea, eliberându-mi calea ce avea să mă poarte spre Muntele cel Frumos.

Scrise de mine azi, pe la 1185 î.Hr., pe scoarță de copac și cu vârful unei săgeți înmuiate în cerneală uleioasă din zeamă de cucută...

Transcrise pe o tablă, alături de alte poeme de pe la Ugarit, de un trecător care mai notează alături, citeț, că opera despre care se face vorbire poate fi văzută azi la Louvre.

Povestea porumbelului călător

Tăblițe de la Ras Shamra – 2

... care într-o zi de pe la 1185 î.Hr., sub soarele veșnic dogoritor de la Ras Shamra, a reușit a rupe lanțul unui biet sclav ce se voia, el însuși, porumbel călător.

M-am născut ca om liber, într-o familie de oameni liberi și viteji, vestiți vânători al căror tropot de cai făcea să se cutremure pădurile, în timp ce animale fioroase se retrăgeau în grote adânci din inima muntelui iar păsări de pradă săgetau văzduhul; eram un copil frumos ca un înger, într-un înveliș prea fragil și neîncăpător râului învolburat ce creștea înlăuntrul meu clipă de clipă tot mai viu și cu dorința tot mai de nestăpânit de a se revărsa spre cele patru zări și a le străbate uneori în zumzet abia cântat, alteori în cascade vijelioase. Oamenii mă iubeau toți pentru frumusețea mea, a ochilor mari în care soarele sclipea în perle de lumină și a surâsului meu timid în dosul căruia îmi ascundeam teama ce-mi măcina sufletul firav de copil, că într-o zi acest precar înveliș nu mă va mai putea cuprinde și reține la adăpost de marele necunoscut din afară și-mi va da drumul într-o libertate amenințătoare, printr-o lume străină și necunoscută inimii mele plăpânde. Eram un copil tăcut, căci vorbele pe care cu drag le trimiteam celor din jur, nu ajungeau vreodată la cineva, ci se loveau ca de un paravan invizibil și mi se întorceau rânite; eram un copil vesel pe dinafară, datorită părului meu bălai care strălucea în razele soarelui umplând împrejurimile ca un cântec zglobiu, dar covârșit, pe dinăuntru, de o tristețe ce-mi pătrundea prin învelișul din ce în ce mai ciuruit, invadându-mă treptat.

Am hotărât atunci să părăsesc ciudatul înveliș cu care Creatorul mă înzestrase, atât de puțin potrivit; ieșit gol și stingher sub soare, sufletul meu a luat culoarea luminii, transformându-se într-un porumbel alb iar aripile gândului m-au purtat de-atunci pe întinderi nemărginite de cer, întovărășindu-mă cu norii călători și roua rostogolită-n frunzele dimineții de vară, încălzindu-mă la razele prietenului meu, Soarele, ce îmbracă în lumina-i blândă nemărginirea, iar în nopțile reci și triste, ascultând poemele Lunii, pline de o dulce visare.

Colindând zările în lung și-n lat, pe la 1185 î.Hr. am ajuns pe coasta nordică a Siriei de azi, pe atunci un ținut binecuvântat de Baal, Zeul Munților și al Fertilității, al Vântului, al Norilor și al Ploii, cel ce se lasă pradă morții în fiecare an pentru a reînvia o dată cu viața vegetală întru belșugul recoltelor și fecunditatea pământului, făcând din aceste pământuri aride, terenuri roditoare spre slava măreției lui.

Aici am cunoscut un scalv; el nu avea nume, decât acela de SCLAV. Deși frigian, luase portul fenicienilor precum și obiceiurile lor, vrăjit fiind de uriașa lor capacitate de a inventa viitorul, lucru pe care și el și l-ar fi dorit uneori, dacă gândul lui temător ar fi cutezat să ajungă așa de departe. Cămașa de in de care părea a fi atât de mândru, de fapt,

nu era decât o zdreanță ce-i curgea molău de pe umerii gârboviți de truda muncii zilnice la atelier; picioarele lui se mișcau greoi, fără încălțări, noduroase și acoperite de plăgile lanțurilor cu care fuseseră legate de prea mulți stăpâni. Dar ce era cel mai ciudat la acest amărât, era faptul că deși orb din cauza îndelungatei șederi în fața cuptoarelor ce scuipeau flăcări și particule minuscule de aliaje în timpul procesului cumplit de ardere al bronzului, el se așeza ades cu fața spre Întinderea Mării Tirenene, spunând că vede Muntele cel Sfânt, spre care gândurile lui cele mai tainice se îndreptau în fiecare clipă. Nu, nu zicea în vorbe, căci gura lui era mută, iar glasul lui nu se făcea auzit în exterior; îi citeam doar gândurile, limbaj învățat și folosit și de mine pe vremea când învelișul meu cel vechi nu-mi permitea să le vorbesc celor din jur. Așa am aflat că el, pierdut ca și mine în trecut într-o lume străină, aparținea unei alte lumi, pe care o credea peste întinderea de ape, pe Muntele Îndepărtat, acolo unde nici cu gândul nu visa că ar mai putea ajunge vreodată, spre a se regăsi, suflet, gând și lumină, într-un singur și firesc înveliș. Mă întreba deseori, în clipele noastre de intimitate sub razele blândeii Luni, cum e Muntele, sigur fiind că eu am fost acolo, l-am vazut, iar eu îi povesteam în imagini bogat colorate despre măreția piscurilor ce străbat bolta, însoțite de hăuri prăpăstioase și povârnișuri abrupte, despre pădurile umbrite de mister și izvoarele învolburate, reci și sălbatice, despre veșnicia stâncii și vremelnicia viețuitoarelor ce i-au străbătut colinele. El mă asculta cu nesaț, îngânând adeseori: așa, exact așa, știu, îmi amintesc, știu că am fost acolo, eu de-acolo vin...

Spre a-și petrece timpul întru slava Marelui Zeu, asemeni altor sclavi plini de har, meșterea, în acest timp, o statueta, pe care urma să i-o ofere, însoțită de un sacrificiu; după obiceiul fenicienilor, primul copil născut era oferit Domnului, ca jertfă supremă. Dar el era doar un SCLAV ce nu avea copii și nu va avea niciodată, cum nu va avea niciodată libertate; ce va sacrifica? În clipa în care m-a ales pe mine ca sacrificiu suprem, am înțeles: eu eram copilul său nenăscut, întors în timp și venit aici sub acest înveliș de porumbel alb călător, tocmai pentru a face ca acest lucru să fie posibil...

Am implorat atunci pe prietenul meu, Măritul Soare să-mi vină în ajutor, iar el a venit și cu raze de foc a topit lanțurile viitorului meu părinte, redându-i astfel libertatea de a pleca spre Muntele Frumos, spre viața cea nouă pe care sufletul lui o visase timp îndelungat.

Acolo, pe o colină împădurită de munte, m-am născut eu, un copil frumos ca un înger, într-un înveliș prea fragil și neîncăpător...

Povestea poetei Enheduana

Tăblițe de la Ras Shamra – 3

Pământul meu natal este Bayn Nahrain, ținut cunoscut și sub denumirea de țara dintre cele două râuri, denumit și Leagănul Civilizației Omenirii, datorită perlelor de civilizație lăsate nouă din antichitate de sumerieni, akkadienii, babilonienii lui Hammurabi și supușii regelui Assyrian Tiglath-Pileser I, toate acestea venite peste vestitele noastre culturi preistorice, precum Ubaid ori Jemdet Nasr.

Râzgâiți am fost de istoriile tuturor timpurilor, căci din perioada sumero-babiloniană ne-a rămas cea mai veche scriere literară a umanității, Epopeea lui Ghilgameș, poem epic din care toate civilizațiile viitoare au luat înțelepciune, aceasta fiind pentru mine, Enheduana, fiica regelui akkadian Sargon, un adevărat izvor de pilde ce-mi vor sluji întreaga viață atât spre propria modelare, cât și în misiunea ce mi-am dorit a-mi asuma mereu, aceea de a le veni în ajutor și altora ce au aceeași dorință de înfrumusețare launtrică. Acest poem se păstrează pe douăsprezece tăblițe de lut, în biblioteca regelui asirian Assurbanipal, de la Ninive, și ne povestește despre eroismul Regelui Ghilgameș și al sălbatecului Enkidu, nedespărțiții prieteni ce au înfruntat creaturi fantastice periculoase în aventuri vestite peste mări și țări.

Se spune că prietenia lor era atât de stransă, încât zeii au fost invidioși; mai exact, zeița asiroo-babiloniană a dragostei și fertilității, Iștar, regina cerurilor... Mult l-a ispitit cu vorbe de iubire pe regele Urukului, însă acesta a respins-o cu trufie pe blânda și milostiva zeiță, cea care dezlega vrăji, vindeca boli și aducea iertarea de păcate, sădindu-i în suflet gustul răzbunării și astfel ajungând ea să-l ucidă pe bunul lui prieten uriaș. Plecă Ghilgameș peste întinderi de pământ și ape în căutarea leacului spre a-și salva prietenul drag, căci el nu putea accepta moartea, ca destin hărăzit omului. Nimic nu i-a putut oferi cea de-a treia în trinitatea cerească, alături de Sin (Luna) și Shamash (Soarele), pentru a-l face să-și uite visul de a găsi nemurirea întru îtoarcerea la viață a bunului său prieten. Ajungând la Uta-napiștim, înțeleptul supraviețuitor al Marelui Potop, acesta îi dă planta fermecată de pe fundul mării, cea aducătoare de nemurire. Zeii se opun însă din nou, supunându-l la un test inițiativ de care nu putea trece, iar Ghilgameș se întoarce resemnat la viața lui efemeră de pe pământ, rămânând însă etern prin poemul celor douăsprezece tăblițe sumero-babiloniene.

Întâi ca preoteasă a lui Nanna, Zeul Lunii, ajunsă apoi în slujba zeiței sumeriene Inanna, căreia i-am închinat multe imnuri în cinstea idealurilor pe care ea le reprezenta ca zeiță a iubirii și ocolind cu abilitate cealaltă reprezentare a ei de război și moarte, în tot acest timp, poemul lui Ghilgameș îmi era, cum s-ar zice acum, cartea de căpătâi, cea de care nu mă despărțeam niciodată.

Îmi petreceam serile libere în grădini suspendate și înmiresmate, citind pildele pline de înțelepciune. De la un timp, am observat cum un porumbel alb venea seară de seară, adînd din aripile pufoase o briză ce mă-mbăta cu mirosul lunii în seri de vară. Nu gungurea ca orice altă pasăre, doar mă privea cu ochi mari, în care luna sclipea în perle de lumină, cu un surâs timid, care ascundea o poveste. L-am întrebat atunci:

- Alb porumbel călător, ce voiești a-mi spune?

- O poveste, mi-a răspuns el, prin limbajul gândului; o poveste frumoasă a părintelui meu, cel ce a fost cel mai supus sclav întru slava Măritului Baal și totodată primul sclav răzvrătit, și care într-o zi de pe la 1185 î.Hr., atunci când, în mijlocul unei mulțimi nedumerite, Bunul Soare i-a topit lanțurile scaviei, a luat drumul spre Muntele Vestit, purtat de un vis stingher. Ți voi spune această poveste, a continuat el, pentru ca tu să o scrii pe tăbliță, căci tu ai fost aleasă de zei spre a deveni prima poetă a lumii. De asemeni, îți voi da aceste bucați de scoarță de copac, pe care bunul meu părinte și-a zugrăvit visul cu vârful de săgeată înmuiat în zeamă de cucută.

Și așa am ajuns eu, poeta Enheduana, să scriu povestea sclavului răzvrătit dar și pe cea a porumbelului călător, și să scriu de asemeni despre Muntele Miraculos, despre măreția piscurilor ce străbat bolta, însoțite de hăuri prăpăstioase și povârnișuri abrupte, despre pădurile umbrite de mister și izvoarele involburate, reci și sălbaticе, despre veșnicia stâncii și vremelnicia viețuitoarelor ce i-au străbătut colinele.

Aceste tăblițe le-a luat solul cel alb ca norii de zăpadă sub aripă, spre a le purta în zarea îndepărtată; trecând însă pe deasupra unei cetăți Ugarit și oprindu-se o clipă spre a admira o statueta a Preamăritului Baal turnată în bronz de un umil sclav frigian, tăblițele îi căzură în colbul dogoritor de la Ras Shamra, pierdute fiind, până când un trecător le va găsi și le va povesti celor ce nu le-au aflat încă.

În timp ce scriam acestea, visul acelui veșnic rătăcitor m-a absorbit treptat, ajungând de-acum să fac și eu parte din el...

Nici o legendă din vechi hrisoave nu vă va spune ce a devenit viața mea ori cum s-a sfârșit ea; și știți de ce? Pentru că într-o zi senină de vară, urmele pașilor mei s-au pierdut peste întinderile de ape, într-un lung, lung drum spre Muntele cel Mare, despre care un porumbel călător îmi spusese într-o seară înmiresmată că ar fi atât de Frumos!

Iar băștinașii, asprii locuitorii ai Muntelui Vestit ce-și ziceau uneori geți ori traci, au aflat și ei, în seri târzii, la taifas pe piscuri semețe, Epopeea lui Ghilgameș, cel dintâi pornit la drum nesfârșit spre a-și urma visul.

Povestea Lunii

Tăblițe de la Ras Shamra – 4

Mă asemuie mulți veneratei Artemis, fiica lui Zeus și a muritoarei Leto, datorită nesfârșitelor mele plimbări prin sălbaticile păduri ale Muntelui cel Falnic; mă evocă vânătorii cu arc și săgeți, truditarii pământului îmi cer fertilitatea gliei, iar femeile doresc copii frumoși, cu păr bălai și ochi adânci ca marea.

Pentru alții, eu sunt Diana, zeița cu grație athletică născută în Delos, aceea care a pornit din insula misterelor cu gânduri de răzbunare, ajungând ea însăși un vânător insensibil la dragoste, căci inima ei era rece și stranie.

Eu nu sunt Bastet, sora lui Ra, nici Hecate, zeița răscrucilor ce strălucește cu luna de fildeș, și nici Selena nu sunt, cea strălucitor de frumoasă, purtată printre nouri într-un car de argint...

Numele meu e Coyolxauhqui, nume dificil de pronunțat pentru cei de pe Muntele Magic, și care în traducere înseamnă „Cea Pictată cu Clopote”.

M-am născut pe tărâmurile îndepărtate, peste multe întinderi nesfârșite de ape adânci pe al căror luciu soarele se răsfrânge printre luntrele negustorilor de mirodenii și parfumuri rare, și peste pământuri cu altare și temple dintre cele mai faimoase, în care preoți neclintiți în cunoașterea rânduielilor omenești precum și a celor cerești ridică ofrande întru slava nemuritorilor din înalt. Mama mea este Teteo Inan, Mama zeilor, cea care a dat naștere lunii, stelelor și soarelui. Sunt sora lui Huitzilopochtli, în traducere pe limba dumneavoastră numele fratelui meu însemnând: "Pasărea colibri a sudului", el însuși zeu al soarelui, slăvit de azteci ca fiind în același timp și un ghid al călătoriilor; deoarece în credința noastră străveche, sufletele războinicilor morți se întorc pe pământ ca fluturi și păsări colibri, el, cel ce patronează aceste suflete, mai este numit și "sufletul războinicului din paradis".

Centzon Huitznahuas sunt ceilalți frați ai mei, zeii stelelor sudice.

Fiind deci bolta cerului însuși leagănul copilăriei mele, pe aceste căi neumbrate m-au purtat pașii din vremuri străvechi. În drumurile mele solitare, de-acolo am văzut pământuri aride îngropate în colburi aurii, dar și terenurile fertile de sub îngrijirea lui Baal, Zeul Fertilității, al Norilor și al Ploii, în Bayn Nahrain, „țara dintre cele două râuri”, Tigru și Eufrat; am văzut palatele regilor din Mesopotamia, clădiri uriașe, frumos decorate, cu basoreliefuri sculptate în fildeș dar și mari sculpturi la intrări, și acelea din fildeșul atât de ușor de înfoliat și de sculptat, și de asemeni din aur, ori turnate în cuptoare uriașe de sclavi pricepuți, în bronzul cel rezistent peste veacuri; zigguratele, acele temple uriașe, foarte înalte din cauza inundațiilor, construite din lut și argilă prin arderea cărămizilor, pentru venerarea zeilor; la Cairo, cetatea „cea triumfătoare”, am admirat Piramidele din Giza, statuia lui Ramses, moschei și bazare începute a se ridica

pe vremea cuceritorului Amr Ibn-el-As, căutând și eu cu privirea ascunsele comori ale lui Tutankamon, așa cum am admirat Gordion, capitala Frigiei înainte de distrugerea ei de către cimerieni, orașele-cetăți sumeriene Ur și Uruk în care a apărut pentru întâia oară carul cu două roți, ca și prima hartă a stelelor și constelațiilor, ori Muntele Athos (cel Sfânt), locul celor douăzeci de mănăstiri și douăsprezece schituri...

Prea minunate au fost toate acestea până când, într-o seară de vară, privirea mi-a fost atrasă de măiastra pâlpare a aripilor unui porumbel alb, călător. L-am urmărit uimită și fermecată, căci zborul lui era un dans cum nu mai văzusem pe bolta albastră: întâi o înălțare lină, spre adâncul univers, o piruetă amețitoare apoi, urmată de altele în cascade ce străbăteau galaxii în ropotul de aplauze al lui Ehēcatl, Zeul Vânturilor Cosmice; era melodie și parfum, era miros de rășini de chihlimbar și zbor de vis. El m-a dus spre un Munte Minunat, locuit de oameni aspri, denumiți uneori geți ori traci, unde am văzut pentru prima dată măreția piscurilor ce străbat bolta însoțite de hăuri prăpăstioase și povârnișuri abrupte, cu păduri umbrite de mister și izvoare învolburate, reci și sălbatice, unde veșnicia stâncii și vremelnicia viețuitoarelor ce i-au străbătut colinele te vrăjesc deopotrivă.

De atunci, în fiecare seară revin aici, deasupra acestui Munte Magic și îmi sprijin coatele pe împrejmuirea stâniei unde se adună ciobanii seara la foc și spun povești; eu le ascult cu încântare, sunt povești de dragoste, de dor, despre băieți plecați la oaste pe țărnișuri prea îndepărtate și fete care-i așteaptă împletind cosița la vatra devenită peste noapte pustie și tristă... Sunt povești de iubire așa cum zeii n-au mai văzut, cu oameni ce înfruntă urgia naturii, a timpului și a depărtării; sunt povești depre suflete a căror vibrație tainică e muzică celestă.

De la un timp însă, aceste povești nu se mai aud... Eu stau singură, cu coatele sprijinite de aceeași ulucă ce-mprejmuie stâna, înconjurată de miliarde de stele cu singurătățile lor sclipitoare; cat lung spre ulițele pustii, pe care-n loc de oameni trec mașini; apoi e liniște, nici pasărea nu mai cântă, amorțită pe creanga ce stă într-un echilibru fragil între cer și pământ. Și atunci, într-o ultimă încercare disperată, mă ridic și strig:

Oameni buni, unde sunt poveștile voastre ?!

Cuvintele se sparg de pereții de stâncă și se prăvale, rănite, în hăurile adânci. Îmi răspunde ecoul.

Numele meu e Coyolxauhqui, nume dificil de pronunțat pentru cei de pe Muntele Frumos, și care în traducere înseamnă „Cea Pictată cu Clopote”.

Sunt Zeița Lunii, și mai vorbesc, uneori, doar cu ecoul.

Povestea Trecătorului

Tăblițe de la Ras Shamra – 5

Fumul ce se ridică pe coșul uzinei e galben, gros și păstos și-l simt pătrunzându-mi în plămâni în rotocoale mici și moi, de parcă aș inspira cremă de zahăr ars. Dacă aș fi pictor, l-aș zugrăvi cu lama cuțitului de pictură în tușe cu unduiri de sienă aurie îmblânzită în ulei de in fiert, apoi l-aș denumi, după un frumos cântec german, “răsărit de oțel în tonuri calde de culoare”.

Muncitorii din uzină calcinează bauxită în cuptoare mari, la șapte sute de grade, până o deshidratează și-i distrug materiile organice; după un proces de măcinare fină și o reîncălzire sub agitare cu o soluție concentrată în autoclave sub cinci atmosfere presiune și alte două sute de grade în alte câteva ore, oxidul de aluminiu trece în soluție de aluminat de sodiu; aceasta, filtrată și separată de noroaiele roșii și de aluminosilicatul de sodiu, ia drumul de hârtie al Chinei. Uzina se hrănește cam cu o zecime din consumul național de energie. Muncitorii din uzină sunt asemeni artizanilor ce turnau bronz în cuptoare uriașe, pe la 1185 î.Hr.

Oamenii din jurul meu nu trăiesc ci se preumblă într-o scurgere fără rost a timpului; ei trec în cete și sunt alcătuiți din petice gri ca niște efigii de tinichea, se zgâiesc prostește cu ochi galbeni și priviri de gheață pe fețe spoite cu pomezi lucitoare și vorbesc folosind cuvinte pătrate, colțuroase, ce se rostogolesc în zornăit de zaruri mici și necâștigătoare pe lespezi de piatră. Eu nu vorbesc cu ei și mă fac arici, pentru ca vorbele lor să nu mă nimerească din întâmplare, cu muchiile lor reci și zgrunțuroase. Eu nu am unde să fug. Atunci, aleg să nu-i văd; îi dezbrac de învelișul de materie trecătoare și privesc doar suflete. Sufletele lor mărunte ca firul de nisip se mișcă greu, cu picioare umflate de varicele așteptărilor neîmplinite. În mâini târăsc sacoșe grele, cu amintiri; uneori, sacoșele se destramă pe la colțuri de prea mare greutate și din ele curg amintiri care cad ca niște zaruri de sticlă pe asfalt și se sparg într-un nor de scânteii de cioburi, ca niște răni deschise în stele căzătoare.

Amintirile sunt uitate.

Pe umerii sufletelor apasă poveri imense ca niște bulgări uriași, și de aceea sufletele merg încovoiate de parcă ar purta toată lumea în spate, transformându-se în coloane de mulți Athos. Privirile sufletelor sunt gri ca și oamenii, și goale; în ele nu sclipește soarele în mărgelile de lumină, ci lăcrimează trist vremelnicia. Zâmbetul lor e fals.

Întâlnesc un suflet frumos, blând ca lumina lunii, cu ochi ruși din bolta albastră și cuvinte rotunde ca stelele argintii; prin rănilor curg amintiri dulci, iar vorbele lui sunt cântec cu miros de ambră. Nu-l cred.

Mă sperii, urc în masină și fug în scrâșnet de fiare.

Alerg spre potecile înguste din pădurea umbrită de mister cu boare de cetină de brad, cu izvoare involburate, reci și sălbatice susurând ascunse-n pietre ce sclipesc cu entuziasm molipsitor, cu dor să mă afund în desișul verde cu stejari sfătoși, puzderie de castani în floare, ori pini falnici, drepti ca lumânarea, în murmur de frunziș speriat de pasărea cerului ori de vreo sălbăticiune ieșită din inima pamântului, ori să alerg pe covor de flori albastre ca roua, ce cată spre aștri printre coroanele grele de rod ale arborilor falnici, seculari, printre roiuri de fluturi multicolori ca imense buchete de scânteii slobozite spre cerul împrăștiat prin frunze ori de-a dreptul printre hățișuri negre de abanos cu miros de verde-putred-pământiu, răscolind tainele sălbaticei pustietăți ce se-nalță ca o punte spre a lega parcă ultimul trotuar al orașului rătăcit în rotocoale păstoase de zahăr ars, de bolta prea îndepărtată și albastră ca o privire senină și tămăduitoare prin care o dată, un suflet de poet rătăcit prin gândul meu ca un zbor de fluture înmiresmat, m-a privit cu o imensă bucurie, când tocmai începusem a uita că viața e poezie și cântec, armonie și mister.

Pădurea nu mai este.

Abătut, mă-ntorc acasă.

Casa mea e un conglomerat obținut în urma unor procese fizico-chimice prin întărirea unor amestecuri omogenizate de liant, apă, agregate și aditivi; pasta astfel obținută din granule bine legate între ele, dă un caracter de monolit, el fiind apoi armat cu plasă de sârmă și bare de oțel și precomprimat. În această casă se află o altă casă, din lemn de cireș, cu fibre axiale de celuloză și lignină aromată, dispusă în rafturi ordonate, pe care tomuri de pilde adună în juru-mi lume aleasă: Philippide, Noica, Proust...

Fiecare filă îmi mângâie sufletul cu slove aurii, luminoase, și fiecare slovă e cântec divin. Cărțile au suflete rotunde, cu priviri în care sclipește luna, și zâmbet cu miros de rășini de chihlimbar.

Timpu se scurge domol, uniform și nedureros iar liniștea e albastră în căsuța mică de lemn din casa mare de conglomerat. Din mersul ei gingaș, plutitor prin roiul de stele aprinse ca opaite-n noapte, la fereastră se oprește, mirifică, Luna. O cunosc, și-i fac cu mâna: e Coyolxauhqui, nume dificil de pronunțat pentru noi, și care în traducere înseamnă „Cea Pictată cu Clopote”. Ea-mi aduce povești auzite sus, la stână, pe coama azurie a Muntelui Frumos unde văzduhul se sprijină pe uluca gardului în timp ce nori bizari se rătăcesc în ploaia de stele risipiți printre stânci golașe cu piscuri obraznice și povârnișuri amețitoare, acolo unde floarea de colț e la ea acasă, fragilă și stingheră, albă și blândă ca un cântec de dor doinit la buciul străniilor depărtări; poveștile sunt auzite de la ciobani sfătoși, îmbrăcați în sumane din lână de oaie țurcană și cu clopuri din fetru negru ori căciuli brumării îndesate pe cap peste părul sârmos până-n sprâncenele lătoase încărcate de promoroacă, în fața focului ce zburdă vesel în roiuri de scânteii, înălțate ca niște nesfârșite coloane aurii ce sprijină bolta cu toată cohorta ei de zeități celeste, lăfăindu-se în jilțuri de cleștar, deasupra unei omeniri încremenite-n vechi tristeți.

Coyolxauhqui nu mai știe povești noi; ciobanii poartă acum Gore Tex de la second hand și când îi apasă tăcerea, cântă din baterii alcaline niște cântece pătrate care aleargă besmetice peste piscurile semețe, se lovesc de stâncă și se sparg antrenând în cădere avalanșe de cioburi gri și bulgări de granit.

La fereastră apare prietenul meu cel mai bun, Porumbelul Alb, Călător; el știe drumul spre Ras Shamra, țara tăblițelor cu povești rătăcite. Drumul e lung, peste valuri de ape înspumate și întinderi de mări pe care nesfârșite caravane de corăbii hoinare ce răsfiră în vânt pânze multicolore călătoresc sub protecția Zeului Huitzilopochtli, în traducere pe limba noastră acesta însemnând: "Pasărea colibri a sudului", zeu al soarelui, dar fiind în același timp și un ghid al călătoriilor și purtând încărcătură bogată în mătăsuri chinezești, plușuri moi de cașmir și postavuri purpurii, covoare groase din Siria ori din cele de Modena, candelabre din bronz cu lumânări parfumate și stofe viu colorate din țesături egiptene ori flacoane cu ulei de eucalipt și camfor, pocale din aur și argint și grațioase amfore rodesiene, talgere din fildeș măiestru ornamentate, parfumuri colorate ori găтели bărbătești din argint și aramă, purpură feniciană, leacuri miraculoase sau semințe de cânepă, înaintând agale în valuri de ceață în necăcioasă ori furtuni dezlănțuite de zei mânioși, din orașele Pontului Euxin ori ale Mării Tirenene, din țara lui Ramses ori a lui Herodot, din Pamir, pe Drumul Mătăsii, din Arretium, Alexandria, Etruria sau Ras Shamra.

Străbat și eu drumul anevoios spre colțul de lume unde visele nu mor niciodată. Din colbul de la Ugarit, adun tăblițe spre a-mi căptuși cu ele pereții casei mele turnate în cofraje compactate printr-un complicat proces de vacuumare.

Eu sunt trecătorul care adună tăblițe.

Eu sunt un trecător.

Povestea Soldatului din Cetatea Șoimoș

Tăblițe de la Ras Shamra – 6

Fiind la prima mea însărcinare pe tărâmul nou al Muntelui Misterios unde tocmai mă împământenisem întru slava Domnului și obârșia unei noi vieți de biet supus eliberat din lanțurile vechii sclavii de la Ras Shamra și liber totodată și-n cuget, ducând așadar o viață de cioplitor în lemn și măiastră alcătuire de obiecte folositoare ori doar îmbucurătoare sufletului, precum coloanele ce se-nalță spre cer după datinile ciudate ale locului, cu multă migală dar și cu destulă pricepere învățată de la alți artizani legați în lanțuri asemănătoare celor ce-mi lăsaseră semne adânci atât pe mâini și picioare cât și mai ales în suflet, în timp ce umblând slobod și în bătaia viforniței necunoscute mie până acum dar și în aerul călduț de primăvară când pașii mă purtau pe cărările întortocheate și sălbatice ale pădurii de pin și plante aromate și de multe boli vindecătoare, amintiri dintr-o altă viață, pierdută în negura îndepărtată, mă făceau să gândesc la lucruri străine condiției mele umile de lucrător al lemnului, meșteșug practicat de mulți amărăți aici, în inima unor păduri nesfârșite, locuri atât de diferite de aridele terenuri cu care fusesem obișnuit.

Și cum stăteam într-o seară așa, rezemat de zăplaz și privind spre zarea în care raze portocalii de soare se scaldau în apele reci ale Crișului Alb și mângâindu-mi ușor urmele zalelor adâncite în piele pe care frigul neîndurător de pe aceste meleaguri le răscolea adânc, gândul meu păcătos se îndrepta, pe firul faptelor, înapoi, de data aceasta, spre fascinația Orientului mai bine dezvoltat economic și cultural și exercitarea acelei puternice atracții asupra unei Europe măcinate de crize și cu gând de pieire și jaf, ca și datorită unor forme noi ale rafinementului și luxului oriental, nebănuite pe-aici în trecut. Nevrednicul meu gând se ducea spre Bizanț, Siria, Palestina ori Egipt, cetăți care au canalizat spiritul războinic al cavalerilor ca și dorința de expansiune a neguțătorilor ce căutau noi piețe, uniți în puternicul spirit de solidaritate specific Evului Mediu. Vedeam cu ochii închipuirii, după un obicei păstrat din vremea când lumina ochilor mei se-ntunecase în cotloanele prin care-mi ascundeam nimicnicia, cum noi stăpâniri, prestigiu și glorie au făcut ca turcii selgiucizi după ce au cucerit Bagdadul în 1055, să-și continue expansiunea în Asia Mică, în teritorii stăpânite de Califul de Egipt, apoi în Ierusalim. Formarea Emiratului de Damasc și a sultanatelor Cappadocia, Rum, și Smirna, primejdioase pentru Bizanțul atacat de cumani, pecenegi, maghiari și normanzi, i-a făcut pe împărații lui să ceară ajutor papalității, întru mărirea sferei de influență a scaunului apostolic.

Gândul meu păcătos mă purta pe aceste căi întortocheate ale istoriei, deoarece, în adâncă lui înțelepciune și în amintirea vremurilor de glorie, Giovanni de Medici, fiul lui Lorenzo, cel numit „il Magnifico”, nepotul lui Cosimo de Medici, „gran maestro” zis „il

Vecchio”, adică descendenți ai vechii ramuri a familiei Medici di Cafaggiolo ce a dominat Florența în urma îmbogățirii cu comerțul cu materiale textile și a întemeierii unui sistem bancar prin care a stăpânit societatea financiară a vremii, cunoscut, de fapt și mai pe scurt, ca Papa Leon al X-lea, chemă în anul 1513 la o cruciadă antiotomană, având ca scop și îmbogățirea legăturilor comerciale între Orient și Occident, în timp ce prin porturile Siriei și Egiptului, Veneția și Genova aduceau mărfuri din Orientul musulman, China, Insulele Sonde, India, ca mai apoi, prin înființarea unor factorii comerciale la Caffa și Tana, să-și extindă comerțul cu Rusia și Polonia, instituind supremația în bazinul Mediteranei și răspândind procedee orientale în domeniul țesăturilor sau al topirii și turnării metalelor, dar și aducând aici culturi ciudate pe vremea aceea: orezul, pepenele, caisul, lămâiul.

De la un sol venit în zori într-un tropot obosit pe potecile abrupte din desișul codrului, cu vești de dincolo de Muntele cel Verde, aflăm că fiind remarcat anterior ca bun ofițer în războaiele antiotomane, Gheorghe Doja, mic nobil secui din Transilvania, aspru în judecată și măreț în fapte, a fost însărcinat cu organizarea unui corp de oaste secui care să participe la cruciadă; cum era de așteptat, plecarea spre ținuturi îndepărtate a lucrătorilor ogoarelor a dus la aprige conflicte cu marea nobilime care dorea să-i rețină pe țărani pe propriile domenii, în timp ce prin participarea la cruciadă țărani sperau să-și îmbunătățească viața vremelnică.

Mă aflam pe domeniul Siriei, umil lucrător în lemnul care aici se găsește pe toate cărările muntelui, dar ca om liber de astă dată, când împotrivirea mării nobilimi a dus la transformarea oastei în răscoală țărănească, îndreptată în special împotriva episcopului Nicolae Csáki, principalul dușman al înarmării țăranilor, care a și fost ucis în luptă de către armatele țărănești. Atunci am intrat în garnizoana cetății Șoimoș condusă de voievodul de Ciuci și la chemarea acestuia, care mă cunoștea și chiar mă îndrăgise imediat după venirea mea aici, datorită firii mele supuse prin tradiție aș putea zice în fața stăpânilor de orice sorginte, dar în același timp, netemătoare în fața încercărilor vieții care în cazul meu fuseseră atât de multe, fără însă a reuși să-mi înfrângă visul datorită căruia mă aflam acum pe aceste meleaguri; cetatea ca și întreg domeniul Șoimoș erau pe vremea aceea crâncen exploatate de Gheorghe Hohenzollern de Brandenburg.

Răsculații își așezaseră tabăra pe Dealul Cioilor din apropiere. Ceas de ceas se adunau pedestrime și călărime, grupuri de lipoveni de pe malul stâng al Mureșului, alături de pâlcuri de ciobani coborâți din Munții Zărandului, dar și frați de-ai lor din Codru Moma, lăncieri ce treceau cele două Crișuri, venind tocmai din Câmpia Cermeiului ori topoare de luptă din Depresiunea Hălmagiu, și cam tot estul Câmpiei Pannonice, venit cu mic și mare pentru cucerirea acestei cetăți, sprijinind cerul în tăișul lăncilor ca într-un salt important în drumul acestor voinici bărboși aflați acum doar sub puterea voinței spre o viață mai bună și mai tihnită. Din Munții Bihor coborau cete de arcași pe cai înspumați de galopul îndelungat prin razele soarelui primăvărat; pe urma lor venea un car tras de doi boi și încărcat cu mănunchiuri de lănci și stive de săgeți. Toți erau asudați de efort și însuflețiți de speranță, îmbrăcați în pieptare maronii din piele tăbăcită și pantaloni din aba ori ițari strânși pe picior și băgați în încălțări înalte cu câramb și nojițe legate în cruce.

Privirea-mi fu atrasă atunci, la cișmeaua din fața cetății, de o fetișcană bălaie cu

marama tivită în dantelă albă, spumoasă, peste buclele aurii ca spicul pârguit în soare, o copilă subțire și nervoasă, ce purta pe umăr bărbătește un arc cu săgeți, imagine pe care eu o vedeam cumva împotriva firii și care mă ducea cu gândul la luptătoarele vestite de pe insula Lemnos, și care țesăla cu neînchipuită blândețe și ușoară mângâiere coama unui cal nărvaș în timp ce acesta o adulmea ușor, cu nările fremătând și un nechezat scurt; până să ne dumirim, eu ca și murgul, ea zvâcni în spatele lui ținând frâul cu hotărâre și supunându-l cu grație; alb de spumă dar docil, calul se făcu nevăzut cu frumoasa-i povară în urma căreia ochii mei cătau cu uimire și nesaț, după ce o viață stătusem zgribulit prin cele mai dosnice unghere ale cetăților prin care pașii vremelnicilor mei stăpâni mă purtaseră o dată cu ei, neridicându-mi privirea din boțul de humă îndelung framântată cu trudă și adâncă supușenie.

Când voievodul de Ciuci, conducătorul garnizoanei a venit și ne-a zis că a hotărât să ne alăturăm răsculaților ridicându-ne împotriva lui Gheorghe Hohenzollern și deschizând astfel larg porțile cetății, inima mea a tresăltat de bucurie cât să-mi sară din pieptul firav și zburând de-a dreptul peste ziduri, spre ulița prăfuită în care se pierdeau cal și călăreț, întru urmarea plăpândeii amazoane ce-mi fusese hărăzită dintru început, lucru pe care însă mintea mea neînvățată a spera în libertate, abia acum îl înțelegea. Ca o umbră o urmam alergând pe cărarea ce părea fără margini de început și sfârșit ca însăși viața mea, în timp ce sufletul îmi era bătuit de gânduri grele, cum ar fi fost să n-o mai pot ajunge înainte ca negura pădurii să-mi înghită visul bălai. Vitejia ce mă mânase într-o luptă ce nu era a mea pieri ca prin minune, înlocuită fiind de duhul blândeții, mai pe potriva firii mele visătoare, înclinate mai degrabă spre a încheia înțelegeri, decât spre a cuceri prin jaf și pradă, cum era obiceiul barbar al vremurilor.

Pășind pe covorul verde al colinei în care se împrăștia poteca pe care apucasem cu graba mare a nerăbdării dar și cu sfială, ochii ei ce semănau apelor albastrii ale Mureșului în care se oglindește bolta nesfârșită, m-au întâmpinat de sub sprâncenele stufoase cu smerenie și cu o gingășie cum nu-mi fusese dat a vedea până acum. Lumina lor ca două opaițe-n noapte, întrecea cu mult strălucirea blândeii luni ce ne privea tăcută și retrasă între două stânci pleșuve, pe culmea Muntelui Vrăjit. Am apucat cu blândețe căpăstrul calului nărvaș iar ea a sărit sprintenă din șa, în timp ce veșmântul alb și brodat cu fir de borangic fremăta ușor în vântul ce aducea dinspre depresiunea Zărandului iz de sălbaticie ieșită din adâncuri. Ne-am îndreptat spre coliba de bârne din pădure unde, în locul vechilor amfore pe care fusesem învățat a le vedea în jurul meu în castele semețe ale altor vremuri și stăpânitori, pe măsuța rotundă, nelăcuită și joasă din lemn de brad rămăsese o strachină cu lapte covăsit alături de o pită de grâu și o ulcica de vin.

Când zorii zilei începeau să mijească gălbui printre norii umflați de somnul nopții calde de primăvară și care încă se mai lăfăiau pe bolta așternută de cu seară peste colinele Muntelui Vestit, la primul cântat al goanei din cetatea Șoimoș ce suna adunarea oștii și pornirea spre Castrum Timensiensis, vechea cetate a Timișoarei spre a începe apriga luptă, deja urcat pe calul nărvaș ce spumega de nerăbdarea drumului, am privit, pe pridvorul căsuței, ochii migdalați ai firavei copile în cămășuța discret brodată și cu șorț alb de pânză, ochi în care Mureșul și cele două Crișuri la un loc își învolburau apele într-un albastru trist, de cobalt. Alergând desculță pe iarba înrourată a dimineții răcoroase de primăvară și cu boabe de rouă sărată în genele lungi și mătăsoase ca o

cortină de adâncă taină, era ultima imagine care avea să-mi rămână în amintire pentru o îndelungată perioadă de timp scurs în depărtări zbuciumate și atât de pustiitoare pentru sufletul meu ce schimbase timpuri, locuri, stăpâni și continente fără a fi fost legat vreodata de ceva sau de cineva, în afara lanțurilor obișnuite condiției mele umile de sclav.

Am plecat în goana calului spre oastea lui Gheorghe Doja ce avea să sfârșească tragic, în timp ce cruciada măritului Papa Leon al X-lea nu mai pornea niciodată spre magicul Orient; iar cetatea Șoimoș își urma drumul spre zilele de glorie de sub stăpânirea principelui minor, Ioan Sigismund și a mamei sale, regina Isabela, perioadă în care ea va fi întărită și înfrumusețată în stilul Renașterii, totodată adăugându-i-se bastioane externe și profile de piatră artistic sculptate.

Dar despre toate acestea poate vom afla mai multe din vreo altă tăbliță cu povești rătăcită prin colbul vremii.

Povestea cu ursul

Ce bine e aici, ghemuit lângă cuptorul sobei cu plită, spoită-n var alb ca zăpada. Dogoarea cărbunilor încinși îi pătrunde prin toate oscioarele și-i dă o toropeală plăcută; zâmbește în somn, fericit. E cea mai frumoasă iarnă din câte-și poate aminti. Mama frământă un bulgăre mare de aluat alb cu miros de făină proaspăt cernută, pe care-l întinde apoi pe planșeta mare cât masa, îl face foiță subțire cu ajutorul unui sucitor de lemn și împrăștie deasupra cu multă dărnicie nucă și marmelade aromate, apoi așează bulgării de aluat pufos într-o tavă imensă, pe care o bagă în cuptorul încins. Vor fi gata spre seară, când tata va veni de la muncă, obosit dar vesel, ca de obicei, bun și blând, cu barba zburlită în rotocoale moi și roșcate, încărcate de promoroacă. Tata îi aduce totdeauna câte ceva: o minge mare și colorată, din acelea ce parcă zboară în înaltul cerului de umflate ce-s, de câte ori le lovești de pământ, ori o mașinuță care alunecă-n viteză pe gazonul abia tuns, o carte cu poze și cu povești frumoase, un fluier...

Afară ninge ca-n basme, cu fulgi albi ca de zahăr, dulci și pufoși, iar oameni de zăpadă înveșmântați în brâuri de frișcă și joben spart, stau la taifas chiar la geamul lui, pe care privesc și ei curioși brăduțul împodobit cu șiruri de beteală argintie, globuri aurii, pachete legate cu funde roșii, stelute sclipitoare, îngerași cu aripioare colorate și întinse ca ale fluturilor... și toate, în mirosul de rășină de brad care te poartă cu gândul în păduri îndepărtate, pe povârnișul munților. Jos, pe covorașul înflorat ca un câmp pe timp de vară, stă tolănit Toto, cățelul lăptos cu centură și cataramă lată cu ținte aurii, lăfăindu-se leneș în fața vetrei.

Acum, mama ornează căsuțe de turtă dulce, cu bombonele mărunte, printre care așează, frumos, mici animale de ciocolată și brazi din jeleu verde. Din cuptor te-mbie un miros de scortisoară, vanilie și alte minunate mirodenii. Cuptorul e cald, mama îngână un cântecel vesel, în timp ce afară viforul se-aude fără putere, îndepărtat. De-odată, simte ceva tare, ca un vârf ascuțit, împungându-l în spate.

- Scoal' mă, iar te-ai așezat pe banca mea? Du-te și caută-ți și tu, că e gara mare, ți-a cășunat pe asta, că e lângă calorifer, ha?!

Deschise ochii speriat și toate pieiră: soba cu plita văruiată-n albul zăpezii, mama cu vocea ei blândă, cuptorul cu prăjituri; doar un pic de miros mai venea dintr-un rest de plăcintă pe care Pele o găsisese la tomberon și o îndesase în buzunar, alături de alte amestecuri de pe la chioșcurile din apropierea gării. E negru și urât și are o barbă stufoasă și un baston cu vârf de fier care-l ajută la mers când se poticnește din cauza unui picior mai scurt; de aceea i-au și zis Pele, râzând de el, c-ar fi bun de fotbalist, schilodul, așa negru și cu piciorul ăla sucit.

Toate băncile sunt ocupate; de unde bănci libere la ora asta, din viul nopții? Își ridică gulerul mare, care-i acopere urechile și-l petrecu bine, ținându-l strâns cu o mână,

în timp ce cu cealaltă apucă într-un gest vag clanța ușii și împinse nehotărât; un val de aer înghețat îi străpunse toate oasele și-i biciui obrajii. Pași cu grijă prin noroiul care-i intra în ghețe prin niște crăpături ce se tot lărgeau; abia la primăvară va găsi altele, când lumea le va arunca pe cele purtate pe timpul iernii. Șuieră scurt, cu două degete în colțul gurii, și Toto lipăi pe fugă prin zăpada afănată, țâșnind vioi din cutia în care se adăpostea de vifornița nopții; pe el nu-l lăsau să intre în gară. Era un cățel negru și atât de slab, că-i numărai coastele, cu blana jupuită de încăierările de pe maidane. Îi pusese o dată și lui o sfoară drept zgardă, așa cum văzuse el la un băiat ce plimba un câine mare și frumos, legat cu centură cu capse; dar Toto se scuturase cu ciudă, până dăduse jos legătura rușinoasă, doar el era un cățel liber.

Mergera încet, cu vântul în față și nehotărât, căci nu știa unde s-ar putea duce. Pașii îl purtară aproape fără știre spre patiseria din colțul străzii. O femeie voinică frământa un bulgăre mare de aluat, în timp ce alți bulgărași se odihneau pe masă, așteptându-și rândul la cuptorul din care răzbăteau arome ce-i gâdilau nasul așa de plăcut. Zâmbi, amintindu-și de mama din vis, și trecu mai departe, cu pași mici, șovăitori. Vântul îi înfoaie pulpanele paltonului larg și ponosit; îl adună cu multă grijă în jur, petrecându-l strâns, în timp ce dinții-i clănțane de frig. I-a plăcut că e roșu, ca haina moșului aceluia ce poartă în spate un sac imens, plin de daruri: jucării, dulciuri, hăinuțe călduroase, pantofi și cizmulițe îmblănite. Moșul are barba lungă și albă, nu roșcată, ca a tatălui său.

Blocurile se-nșiră uniform, posace și colțuroase, pe trotuarul ce șerpuiește până-n centrul orașului, unde parcul, altădată verde și stropit de fântâni arteziene, acum zace pustiu printre băncile înghețate. O linie gălbuie ce străbate zarea de peste culmile albastrii ale dealului anunță zorii unei zile sticloase, ca toate celelalte. Vânzătoare cu hăinuțe roșcate și blănițe albe încep să curețe zăpada din dreptul ușilor; în curând, vor deschide magazinele și lumea va veni buluc la cumpărături. Așa e în toate zilele astea: aglomerație, lume grăbită, cu pachete în brațe și în mașini.

O fetiță se desprinsese de mâna mamei și se apropie sfioasă, întinzându-i un pachetel, fără o vorbă, și privindu-l cu ochi mari, albaștri ca seninul cerului de vară. Îl luă bucuros; primea adesea mici pachetele cu bunătăți care-i astâmpărau foamea. Hârtia era caldă și simți cum mâinile înghețate se dezmoțesc ușor, mângâind pachetul frumos mirositor.

De-aici, străduța urca în pantă până la biserica dintre plopi. Îi place în mica bisericuță; înăuntru e cald și frumos de parcă ar fi mereu vreo sărbătoare, pe jos sunt covoare imense și bogat colorate, pereții sunt zugrăviți cu portrete de oameni îmbrăcați în mantii ce flutură în vânt pe cai înaripați, urmărind cu săbii balauri speriați, ori plutind visători printre nori alburii și pufoși. Câteodată, la mesele lungi vin femei cu broboade țesute în casă și le umplu de bunătăți: poame dulci, struguri stafidiți, colăcei și dovleac copt. Îi dau și lui, într-un ștergar legat la colțuri, sub formă de boccea:

- Ia, copile, că e pomană, și-oi fi și tu flămând!

Acum biserica e închisă, înăuntru nu e nimeni; dar pe trotuarul alăturat, copiii cu sănii au facut un derdeluș, pe-o pojghiță de gheață ce se termină brusc într-un morman de pietriș înghețat. El n-a avut sanie niciodată. E vesel, e frumos, e bine la săniuș. Cineva aruncă pe jos o pungă ruptă. Se repede și o ia cu bucurie; o întinde pe petecul de zăpadă, se-așează pe ea, și-și dă drumul chiuind:

- Tiii...

Se lovește de un copil cu fular portocaliu, ce tocmai căzuse de pe sanie. Fratele lui vine și-l ridică repede, îl scutură mai mult de formă, și-i strigă înciudat:

- Vezi că l-ai murdărit pe Răducu, de ce nu ești atent?

Ronți lăsă capul în jos, cu părere de rău. Nu era atent. Părăsi înciudat punga sfâșiată de pietre și plecă tăcut. Îi ziceau Ronți din cauză că o dată de mult, cineva îi dăduse o ciocolată cu alune pe care le rosese pe rând, ca un șoricel, în timp ce tatăl lui îi strigase morocănos:

- Mai rozi mult, parc-ai fi Ronți...

Și așa i-a rămas numele.

Rătăci toată ziua fără rost, flămând și abătut, pe străzile înghețate.

Spre seară, pașii îl purtară înapoi, spre gara care-i devenise casă pe timp de iarnă. Intră și un val de căldură îl întâmpină de la ușă. Pele dormea tolănit pe banca de lângă calorifer. Se apropie tiptil și se așează pe o margine de bancă. Îi puse mâna pe umăr și îl scutură ușor, apoi îl trase încet de barbă. Pele nu răspunse. Atunci, cu vocea gătuită, îi zise abia șoptit:

- Tată, îmi spui povestea cu ursul?

Închise ochii și așteptă, dar lovitura obișnuită nu veni. Pele îi spusese o dată povestea cu ursul și de-atunci, de câte ori îndrăznise să-i ceară să i-o mai spună o dată, acesta îl lovea cu bastonul peste picioare, bolborosind:

- Io stau să-ți spun ție povești, ha? Bine că nu vrei să te trimit și la școală!

De data asta însă Pele nu mișcă bastonul din locul lui. Nu deschise nici ochii, doar începu să mormăie în barba roșcată, cu voce indiferentă:

- Eram așa ca tine, când niște căruțași m-au luat cu ei la pădure. Am plecat din viul nopții și am mers câteva ore bune, căci tare era departe de sat. Acolo, ei s-au apucat să adune crengi uscate, să umple căruța. Mie mi se făcuse sete, așa că m-am apropiat de un izvor ce se auzea șipotind vesel după niște tufe. După ce mi-am astâmpărat setea bând cu căușul palmei apa ce se prelingea clipocind printre pietre și nisip, am băgat de seamă că tufele alea erau pline de mure negre și mari, coapte și bune. Am început să culeg ba dintr-o tufă, ba dintr-alta, tot înaintând pe cărarea din ce în ce mai îngustă, până când m-am îndepărtat binișor de căruță. Acum nu mai auzeam nici o voce, dar murele erau parcă din ce în ce mai mari și mai gustoase, de ce mă afundam în desiș. Deodată, de după un tufiș ale cărui crengi foșneau ca bătute de vânt, aplecate ba de-o parte, ba de alta, apare o namilă uriașă cu cap mare, bot fioros, blană maro și o greutate ce făcea să se cutremure pământul de câte ori pășea cu labele imense: era un urs.

- Și? întrebă Ronți, ce-ai făcut? Tremura, ca și când ar fi auzit pentru prima dată povestea.

- Ce să fac? Am rupt-o la fugă înapoi, sugrumat de spaimă și țipând ca din gură de șarpe: Ursuu'...

Din zăpăceală, am pierdut și firul apei și m-am afundat în mărăcinișuri tot mai dese, ce mă zgâriau pe față, pe mâini și picioare. Dar ce mai conta? Mâncam pământu' fugind să scap cu viață. În urma mea, ursul, mormăind înfiorător, făcea salt după salt nepăsându-i de crengile care-l izbeau prin blana lui groasă. Nu-mi mai simțeam pielea jupuită din care sângele țâșnea pe frunze lăsând o dâră roșietică în urma mea. Din clipă în clipă așteptam să mă înșface de picior și să mă doboare la pământ. Și chiar așa s-a

întâmplat! Când gheara i s-a încleștat pe piciorul meu, nemaiputând să fac un pas, și cu sufletul la gură, m-am zbatut găfâind cu toată sfortărea de care mai eram în stare, apoi m-am prăbușit îngrozit, așteptând ca namila să mă devoreze.

- Și? întrebă Ronți, cu inima cât puricele.

- Și-atât. Nu mai știu. Pe urmă, când m-am trezit, eram lângă căruță, pe o șubă întinsă pe iarbă. Am deschis ochii îngrozit, așteptând să văd ursul mestecându-mă tacticos. Și am văzut doar câteva blănuri și capete de urs, puse de-o parte, stivă. Erau ale ursarilor care se întorceau de la bâlci și vruseseră să-și rădă de mine, să mă sperie, în costumele lor hidoase. Acum cinsteau cu căruțașii o litră de țuică, râzând și spunând povești de-ale lor.

- Unde e ursul? am întrebat eu încă nedumirit.

- Nu e, mă, nici un urs, stai liniștit; ce ești așa de fricos? Urșii nu stau în pădurea asta, tu nu știi?

- Dar mi-a sfâșiat piciorul, de-aia am căzut, și-acu' mă doare...

- Ți s-a-mpleticit piciorul într-o capcană de prins vulpi, te-ai zbatut, iar cu celălalt ai călcat strâmb... ce urs visezi?

- M-au dus acasă urcat pe lemne, sus, în căruță. Rana de la picior și zgârieturile de pe mâini și față s-au vindecat cu timpul, dar cu piciorul ăla sucit n-am mai putut merge bine niciodată. Hai, acu' lasă-mă, du-te de-aci, că nu stau de tine!

Ronți abia putea merge de emoție; frica de urs încă-l urmărea.

Trecuse și ultimul tren, de-acum era pustiu și ar fi putut dormi. După toată plimbarea prin orașul biciuit de ger, nu-și mai simțea picioarele umede și umflate, cu pielea tăbăcită și fără ciorapi, în ghetele lăbărțate și brăzdate de spărturi din loc în loc. Găsi o bancă goală; se întinse pe ea lipit de perete, strângându-și paltonul ponosit de jur împrejur. Închise ochii și dispărură deodată din mintea lui și gară, și urs, și pădure. Era liniște. Apoi, de undeva de departe, începură să se audă niște glasuri de copii cântând colinde. Mirosul de prăjitură și mere coapte era tot mai îmbietor iar Toto îl lingea prietenos, pe mână. Cum o fi intrat aici? gândi într-un târziu, cu bucurie și mirare.

Când ușa se mișcă ușor în clinchetul clopoțelilor atârnați în colț, Răducu deschise ochii năuc. În prag stătea tatăl său, cu promoroacă pe guler și pe barba zburlică în rotocoale stufoase; în brațe avea o cutie imensă, ambalată în hârtie cu brăduți și moși ce zboară pe săniile trase de reni voioși, legată cu fundă albastră. Toto se gudura pe lângă el dând vesel din codiță, iar mama scotea din cuptor o tavă cu plăcinte aburinde.

- Dar știi că ai dormit, Răducule! De câte ori ieși în mână cartea aia de povești, nu citești mai mult de-o pagină și cazii într-un somn așa adânc...

Făcu ochii mari și se uită cu luare-aminte de jur împrejur: bradul era la locul lui, împodobit cu becuri multicolore, îngerași plutitori își zbăteau aripile colorate prin crengile cu miros de cetină, iar cu coada ochiului apucă să vadă cum oamenii de zăpadă fugeau din dreptul geamului și se piteau râzând, prinși că trăsese cu ochiul prin jaluzele.

Alergă grăbit întâi la Toto, îi desfăcu centura de la gât și-o aruncă hotărât, într-un colț:

- De-acum ești și tu un cățel liber, Toto!

Apoi se ghemui în brațele calde ale mamei, la pieptul ei ce mirosea a scorțișoară și vanilie și începu să îngâne alături de ea încet, cu voce subțire și caldă, colinde în care ninge atât de frumos, cântecele despre cetiniță, flori dalbe și păstori.

Târziu, se apropie tiptil de tatăl care citea ziarul adâncit în fotoliu; mângâindu-l pe barba moale și roșcată, îi zise râzând șmecherește, cu înțeles:

- Tată, îmi spui povestea cu ursul?

Iar tata îi răspunse făcându-i cu ochiul, complice...

Povestea Comunismului

Frumos se mai auzea Vâlceaua susurând printre pietre, în spatele casei. Pe vremea aceea nu puseseră grătarul sus, în munte, și apa venea plină de păstrăvi. Copiii stăteau în postava ce plutea pe sub sălciile plângătoare și îi prindeau înfigând furculița în mal, printre rugii aplecați de povara murelor negre, imense. Două fete și un băiat, avea Polina, femeia harnică ce nu apuca niciodată doi papuci de aceeași modă în picioare; așa i se dusesse vestea.

Fiind fiica cea mai mare dintr-o familie săracă, de dincolo de munte, cu șase copii, Polina moștenise meșteșugul familiei, vopsitul lânii; așa era pe vremea aceea, doar unul din copii îl învăța, cel mare; nu puteau trăi mai multe familii din asta în același ținut, s-ar fi concurat unii pe alții și niciunul n-ar fi dus-o bine.

Umbla pe cărări întortocheate de munte, prin desișul pădurilor și peste câmpuri nesfârșite, în anumite perioade ale zilei, potrivite după cum bătea soarele, zicea ea, și culegea tot soiul de plante și buruieni numai de ea știute, pe care le macera după rețete secrete și le păstra în vase de culoare închisă, în magazia din fundul curții, în care-și făcuse atelierul; magazie încuiată, căci acolo nimeni nu intra, decât ea. Veneau oameni din toată regiunea să vopsească lână și tot felul de țesături; Polina era vestită.

Într-o zi, la cariera de piatră din inima muntelui au venit oameni la muncă aduși tocmai din Moldova. Stăteau în pădure, în niște barăci ori vagoane fără roți; n-aveau condiții de trai, n-aveau unde mânca. Ce-și zise Polina, și apoi și lui Gheorghe, bărbatul ei: Hai să facem restaurant, să aibă și ei sărmanii unde să mănânce o zeamă caldă! Unde, femeie? O întrebă el, mirat; casa lor cu temelie din piatră mare, cum erau toate pe vremea aceea, avea doar două camere. În cea de la drum, răspunse Polina hotărâtă; că-n cealaltă stăm noi, cu copiii.

Zis și făcut.

Dintr-o dată, curtea, mare înainte, deveni neîncăpătoare; mese întinse, scaune, cântare, putini...

Dimineața, în zori, veneau caruțele cu ciubere de brânză, butoaie de băutură, un porc și un vițel zilnic, și păsări de tăiat; pe toate le pregăteau Polina și Gheorghe până seara, când veneau oamenii de la muncă. Găseau mesele întinse, pline cu de toate, căci Polina nu servea cu porția; ea punea ciosvârtele de carne pe mijlocul mesei, din loc în loc, codrii de brânză, turtele... Fiecare-și rupea câte o halcă de carne de unde-i plăcea la început, apoi de unde mai nimerea, căci între timp, și vinul curgea direct din butoaie în carafe, pe mese ori pe sub mese. Au tocmit și lăutari; un taraf la care cânta Ileana Zlătăroiu, sora celei ce avea să devină mai târziu, Maria Lătărețu. Petrecerea începea seara, când ieșeau oamenii de la muncă, și se termina în zori, când adormea fiecare pe unde apuca: unii pe scaune, alții pe mese, ori pe sub mese. O dată cu huruitul căruțelor care aduceau provizii, începea o nouă zi.

Dimineața plecau toți: moldovenii la carieră, să sfarme piatra; copiii, la școală. Muzicanții o luau în brațe pe fata cea mică și frumoasă ca o zână, cu părul negru ca

abanosul, lung și bogat, și gătită în dantele și broderii albe, ca o păpușă. Așa o duceau până la școală, cântând pe drum, într-un alai pe care lumea ieșea mereu la gard să-l vadă; era sărbătoarea lor zilnică. Toți o iubeau, de frumoasă ce era. Dar pe Ionel, fratele ei, îl iubeau mai mult. El fura de-acasă câte un codru de brânză și se ducea cu ei pe câmp; mâncau împreună, și oamenii spuneau povești de care Ionel nu se mai sătura; ar fi stat cu ei toată ziua la umbră, de n-ar fi fost școala, să mănânce o ceapă și să povestească; ei aduceau mămăliga.

Mai era unul în sat care-și luase patefon. Umbla cu el pe umăr, de la un cap la altul al satului; lumea ieșea la gard și zicea: Uite-l pe Cucu, trece pe drum, cu patefonu'... Așa îi ziceau, Cucu. Din cauză că el cânta cu patefonul, pe drum. Ei nu mai auziseră cântând pe drum, decât cucul.

Apoi plecau toți la muncă.

În ziua de leafă, moldovenii lăsa o parte din bani Polinei, iar restul trimiteau familiilor, în Moldova. Nu socoteau nimic, se gândeau ei că ar trebui să ajungă... Abia când au venit comuniștii și au făcut primul inventar au aflat că nu ajungea. Restaurantul fusese mereu pe pierdere, ținut de munca Polinei la vopsitorie. Și ce? Chiar și așa, era restaurant, și ei chiaburi.

Ionel și sora cea mică au plecat la facultate, la București, dar ca fii de asupritori, cam greu: dormeau într-un subsol și n-aveau două petice de-o culoare la pantaloni. Erau mulți ca ei. Pe băiatul preotului din sat l-au prins cu acte false de sărăcie și l-au băgat la închisoare. Ionel a început să scrie poezii, a publicat, și-a făcut prieteni care-l invitau pe la ei, la mese. Concursul de societate la modă era cine mănâncă mai multe sarmale; o dată, Ionel a mâncat douăzeci; nu mâncase nimic de-o săptămână. Sora lui cea frumoasă ca o prințesă, cu păr negru ca abanosul, lung și ondulat, n-a rezistat; a abandonat când stătea să vină iarna, cu gând că va reveni, cândva, să-și termine studiile.

Avea, Polina, un frate: Vasile. Cuminte, harnic și sărac, ce să facă Vasile în satul lui frumos ca-n povești, dar fără posibilități de trai? Se gândi el, se gândi... și plecă la București. Acolo erau fabrici, lumea-și găsea de lucru; făcea un ban, și-apoi, om vedea; s-o întoarce-n sat, că tare-i va fi dor de piscurile semețe și de pădurile umbroase, în care șipoteau izvoare pitite-n frunzișul sălbatic, apoi se revărsau în cascade înspumate peste pietrele imense și albite de soare...

În ziua de leafă, ieșind de la fabrică, Vasile mergea cu colegii la birt; lua și ei o bere, și-un loz în plic. Așa a fost și în ziua aceea. A luat un loz, cu care, însă, de data asta a câștigat: două milioane de lei. Mamă, doamne, ce de bănet! își zise Vasile atât de minunat, că nici să numere atâtia bani nu s-ar fi încumetat. Ce sa facă cu ei? Nu știa Vasile de conturi în bănci ori bijuterii din aur. La el în sat, lumea, cand avea bani, după ce strângea suficienți în saltea, cumpăra case. Așa că și-a luat și el o casă, după obiceiul știut din sat; ba chiar mai multe corpuri de casă, de câte două-trei camere fiecare, fără etaj, într-o curte mare, așezate pe două șiruri lungi, de dădeau în strada cealaltă, și separate pe mijlocul curții de un petec de verdeață: iarbă, tufe, chiar și copaci, din loc în loc.

Când a auzit prima dată de naționalizare, n-a știut ce-nseamnă. Cuvinte noi, aduse de noul regim. A aflat repede: din toată curtea, i-a rămas doar un corp de două

camere și-un hol pe care și-a făcut bucătărie, căci într-una din camere stătea el, iar în cealaltă, copilul lui de un an, împreună cu bona pe care o angajase să-l crească, pentru că nevasta-i murise la naștere. Dar când s-a plâns Vasile?!

Ca tot omul gospodar, voind să-și pună un răzor în fața casei, căci aici era pământ gras, bun, de câmpie, nu ca la ei la munte, stâncos, de nu creștea nimic, a început să sape la rădăcina unui copac. Nu mică i-a fost mirarea găsind acolo o minge cu cocoșei de aur! Iată, și-a zis el, Dumnezeu e mare! Mi-a dat un noroc pe care mi l-au luat comuniștii, dar nu m-a lăsat, mi-a dat altul, acum... Și-a anunțat imediat frații; îi ajutase și prima dată cu bani, îi va ajuta și acum; sâmbătă noaptea va topi cocoșeii de aur și-și va primi fiecare partea, doar sunt frații lui, atât de săraci și ei și lipsiți de noroc...

Am spus ca erau șase frați, dar nu povestim acum de toți; ne mai întoarcem o dată în satul din basme cu munți și pârâuri în care bolborosesc păstrăvi, ca să-l cunoaștem și pe Fănel. Nu, nu le semăna celor doi frați. Fănel era leneș și pizmaș; întâi pe sora lui care a avut restaurant, apoi pe fratele lui, care a câștigat două milioane la loz în plic. Și el, sărac lipit... Și doamne, ce sete de înavuțire-l măcina! Să aibă și el bani, dar mulți! Și servicii. Dar unul de șef; funcție, putere... Ce s-ar fi mândrit! Se și vedea dând ordine în stânga și-n dreapta, și toată lumea stând drepti în fața lui. Cu capul plecat. Dar cum?

Aflase el că acum era moda comuniștilor; intrai în rândurile lor, și te făceau om: funcții, bani, putere... Ar fi fost cineva. Însă cu doi frați chiaburi, comuniștii nu-l primeau; era și el dușmanul, alături de ei. Trebuia să dea partidului o dovadă de supușenie, de loialitate. Și a găsit-o: în noaptea de sâmbătă, când fratele lui topea cocoșeii de aur, Fănel s-a dus cu miliția la ușa lui Vasile...

Executor judecătoresc l-au făcut, într-un oraș mic pe vremea aceea, dar cu mari posibilități de modernizare, căci în scurt timp acolo s-au făcut fabrici și uzine, și orașul s-a mărit de câteva ori, pe cât fusese. Deși mic de stat, umbla Fănel cu pieptul bombat, plin de sine, și cu nasul sus, cam pe unde aveau să se înalțe în curând blocurile muncitorești. Ochii lui aruncau fulgere în stanga și-n dreapta, de nu cutezai să-l întâlnești pe același trotuar. Era rău, arunca oameni afară din case, ori le lua lucrurile cu o bucurie imensă a puterii absolute: era secretar de partid! A avut un singur copil, o fată care a murit tânără și fără urmași. Nu-i semăna; nici n-avea cum, căci soția lui tare mai era zglobie și umblăreață...

Vasile a muncit douăzeci de ani la canal. Bona și-a luat de lucru, ca să-i poată crește copilul în cele două cămăruțe rămase lor în curtea prea lungă din București. S-a-ntors Vasile după douăzeci de ani, ca să moară acasă; era bolnav de plămâni. S-a stins în două săptămâni.

Muntele e la fel de falnic și frumos, și-n fiecare seară bolta se așterne peste colinele împădurite la fel ca-n alte dăți; luna se mai sprijină seara pe uluca stâniei, dar pe ulițele pustii nu mai trec oameni, ci mașini zgomotoase.

S-au dus toți: Polina, Vasile, Fănel; ba chiar și comunismul. Au rămas, în locul lor, doar câteva povești triste. Prea triste.

Profesorul

Din șoseaua lungă și șerpuitoare, se vedea ca o pată de culoare pe colina muntelui îndepărtat. De ce te-apropii, lua, cu adevărat, forma de vapor. Pacienții își transmiteau unii altora legenda potrivit căreia sanatoriul fusese ridicat exact după modelul vaporului Titanic, datorită asemănării dintre soarta precară a pasagerilor; nici cei de aici nu aveau prea multe șanse...

Drumul urca greu, pe serpentine amețitoare; satul lăsat în urmă părea că se tot lungește, pe măsură ce te apropii de vârf, asta dacă mai aveai puterea să privești înapoi, amețit de virajele dese și cu stomacul urcat și el, prea sus. Mai era și un drum de poteci tăiate de-a dreptul, până-n creștet, pe sub stâlpii de telegraf, căci în general, pacienții veniți aici sunt oameni săraci, n-au mașini, iar cei care vin la ei urcă pe jos.

Prima impresie pe care i-a făcut-o profesorului această “reședință” unde avea să stea vreo două luni a fost de capătul lumii; un munte pe care se ajunge greu, departe de orice așezare, o izolare de lume, de viață, de trecut și fără putința de a zări cea mai vagă idee de viitor. Un sfârșit de drum. Aproape că nici nu vedea pășunea verde ca mătasea și pădurile de brazi ce înconjurau așezământul, cerul senin și coborât mult prea aproape, ori izvorul ce se prăvălea grăbit printre două stânci, oprindu-se o clipă în jghebul din care se adăpau câteva capre albe.

Din camera cu trei paturi, ieșea pe terasa comună care înconjura întreg etajul, de unde, când era senin, vedea până departe, spre Dunăre. Acolo, pe terasă, stăteau toți; pe bănci, de vorbă, ori la mese, jucând șah și table. Jos, de jur împrejur, curtea era plină de cireși roșii care tocmai dădeau în pârg.

Stătea în cameră cu Andrei, un inginer din mină, care avusese un accident în urmă cu opt ani; o explozie de mică importanță, doar câteva schije l-au atins ușor și medicii i-au spus atunci că nu e nici o problemă; între timp, însă, perforația din pleură, prea mică pentru a fi sesizată la vremea aceea, se lărgise treptat, datorită expirației, intrase aer, apoi, nu știu cum, se făcuse apă... Iubea mina, adâncurile pământului, dar și viața de deasupra; abia aștepta să se vindece, să se-ntoarcă-n galeriile în care-și îngropase de bună voie tinerețea, la soția și copilul încă mic.

Profesorul nu voia să se întoarcă niciunde. Auzise el că unii părinți se temeau... dacă le îmbolnăvește copiii? “Cum, mai are voie să predea?” Se mirau ei, indignați. Dar erau și elevi internați în sanatoriu. Iar colegi de-ai lor veneau mereu să-i vadă. Veneau și la el.

- Domn' Profesor, când vă întoarceți? Vă așteptăm!

- Măi, la toamnă; acum mai e puțin și intrăm în vacanță, unde să mai vin?

Și profesori veneau să-l vadă, de la toate școlile; mai mult sau mai puțin cunoscuți. Aproape în fiecare zi veneau câte doi-trei, să nu se simtă singur. Făceau un grătar afară, pe pajiște, apoi urcau să vadă și ei cum e pe vapor. Ieșeau pe terasă și

priveau de sus, cireșii încărcăți de rod. “E chiar frumos aici”, ziceau ei zâmbind încurcați...

Uneori ieșea cu Andrei și făceau plimbări lungi pe câmpul plin de fragi copti, până la capătul unde muntele se termina brusc, în buza unei prăpăstii amețitoare. Stătea acolo, sus, chiar deasupra unei păduri de brazi ce izbucnea din hăul adânc și parcă fără fund, pădure din care, de deasupra, unde era el, nu se vedeau decât vârfulurile, ca un covor suspendat și plutitor. Privea cu disperare singurătatea cumplită în care se afla; departe de familie, de prieteni, de școală, de casă; izolat ca un om periculos. Durerea din plămâni aproape nici nu mai conta.

A început să cunoască oamenii cazați, ca și el, pe “corabie”, să le afle poveștile; oamenii își povesteau viața unii altora fără temeri și secrete; aici erau toți la fel, căci îi unea aceeași suferință: a bolii și a izolării.

Nea Gheorghe, de exemplu, era țigan. Avea trei băieți în Portugalia, unul însă, fusese adus în țară și acum tocmai era judecat pentru trafic de fete.

- Nu știi, taică, ce făcea, dar mi se rupe sufletul, e feciorul meu... Doamne, ce s-o-ntâmpla cu el? Uite, acum are procesu’ și eu nu sunt acolo, să-l sprijin!

Toată ziua plângea nea Gheorghe, și ceilalți lăcrimau o dată cu el; căci toți aveau copii de care le era dor, familii, necazuri; altele, dar tot necazuri; ce contează, plângeau toți.

Profesorul era un bărbat înalt și frumos, robust, bronzat, n-ai fi zis că era bolnav. Impunea respect prin statura înaltă și atitudinea puțin retrasă, deși prietenoasă. Dar cel mai adânc te răscolea privirea lui pătrunzătoare, încărcată de o ciudată magie. Vorbea cu toată lumea, pe rând; în fiecare seară îl vedeai stând pe banca altui pacient, ascultând altă poveste, cu același interes și aceeași înțelegere și compătimire. Povestea lui n-o știa nimeni. Aici nimeni nu întreba nimic, toată lumea povestea; ascultai necazurile altora, și te gândeai la ale tale.

Venise cu niște tricouri albastre și roșii care, de atâta purtat zilnic pe terasa scăldată în soare, se tot decolorau, ajungând pe zi ce trecea, tot mai spălăcite. Nu-i aducea nimeni schimburi de-acasă. Noptile erau din ce în ce mai calde și rămânea până târziu pe banca din dreptul ferestrei privind bolta agățată prin vârfulurile brazilor uriași, printre stele mari și pline de o lumină stranie, diferite mult de cele văzute de jos, din oraș.

Începuse să nu mai doarmă noaptea și din cauză că mereu murea câte cineva; noaptea trecută, chiar băiatul cu care jucase seara table. S-a sufocat în somn; au chemat doctorul și asistentele, dar n-au avut ce să-i mai facă.

Deși, de la tratamentul ăsta, profesorul ar dormi întruna... Doar grupul vesel din pavilionul celălalt se distrează zi și noapte. Sunt copii de până-n douăzeci de ani, veniți cu mașini de lux și teancuri de bani. Pleacă seara la discotecă, în sat, și se-ntorc spre ziuă, când continua cheful în curte, în mașini. Într-o zi, unul din ei prinsese o viperă; o ținea de cap, plictisit. Ce să facă aici, izolat?

A trecut o lună. Fragii sunt pe sfârșite, dar zmeura abia acum începe să se coacă, roșie și parfumată. Livezile de meri din spatele sanatoriului sunt pline, crengile

se-upleacă până-n pământ de greutate, dar merele sunt acrișoare, încă. “Să vezi la toamnă...”, gândi el. Apoi își dădu seama că la toamnă nu va mai fi aici. Un potop de întrebări îl năpădi de-odată: unde se va duce? Cum va fi primit? Ce fel de viață va duce... după aceea?

Începu să-și amintească primele zile, când văzuse câțiva inși ce tocmai plecau acasă, oarecum vindecați: toți lăcrimau, ca și cum n-ar mai vrut să plece... Atunci n-a înțeles. Acum, însă, simte și el aceeași teamă de a părăsi acest loc în care oameni cu jumătăți sau doar sferturi de plămâni te ajută să rezisti, singurul loc în care te simți în siguranță. Nimeni, dintre cei ce n-au fost aici, nu va înțelege. Își aminti ce-i povestise una din asistente:

- Eram copil când m-am îmbolnăvit și m-am tratat aici. Am plecat vindecată și cu inima plină de o mare bucurie, sete de viață și recunoștință, încât m-am înscris imediat la liceul sanitar, doar cu dorința de a mă întoarce, după absolvire, să lucrez în acest loc de care simțeam că nu mă mai pot despărți vreodată.

La fel simțea și el, acum.

Se apropie pacientul internat aseară. Are pumnul plin de medicamente, doza zilnică.

- Ia uite, dom'le!

Și-i arată o pastilă de hidroxizină, pe care o alege cu grijă, din palma răsfirată; o așează pe pervazul de ciment și-i dă foc; pastila arde cu flacără de treizeci de centimetri.

- Vezi ce ne dau ăștia? De-aia ne simțim așa rau... Păi mai rău ne îmbolnăvesc.

Și aruncă, una câte una, peste balustradă, toate pastilele de hidroxizină. Nu-s multe; se dau per kilogram de om. El are patruzeci și două de kilograme. Ai zice că e un copil, văzut din spate, deși e trecut binișor de cincizeci de ani. E ca o umbră. Profesorul ar vrea să-i vorbească despre importanța tratamentului; cuvintele rămân suspendate, totul e de prisos. Pacientul tocmai și-a aprins o țigară din care trage cu lehamite.

Profesorul pleacă agale pe poteca dintre tufele de lămâiță; pe-acolo e gardul rupt și poate ieși mai ușor pe plaiul ce duce la cariera de piatră. Huruitul escavatoarelor se aude de departe. Jos, oamenii se văd mici, robotind ca furnicile. În dreapta, cimitirul sanatoriului; aici sunt înhumați cei care nu au familie; cei care mor în spital și nu vine nimeni să-i ia acasă, pe ultimul drum. Oameni pe care familiile i-au părăsit.

Neștiind mai nimic la internare despre boala asta, profesorul era, la început, foarte derutat; unii spuneau că se vindecă, alții se tratau de zece ani, plecau și reveneau mereu. Într-o zi l-a văzut pe bancă pe un astfel de veteran al locului și l-a întrebat:

- Dacă veniți mereu la spital și vă tratați de zece ani, de ce nu v-ați făcut bine?

- Vedeți dumneavoastră, i-a răspuns el zâmbind amar, noi am avut de ales între tratament și băutură, iar eu am ales băutura. Acum știu că nu mai am nici o șansă, dar e prea târziu, bacilii au căpătat rezistență la tratament; îl mai fac doar așa, când n-am de băut... Oricum, nu mai am unde mă duce. Soția și copiii m-au alungat, și-aveau dreptate, serviciul l-am pierdut de mult. Mai am o mamă bătrână la țară; mă mai duc pe la ea o dată pe lună, când ia pensia, îi beau toți banii, și-n două zile mă-ntorc, ce să mai fac acolo?

Vorbele lui i-au rămas în minte și parcă în fiecare zi, când le rememorează, le mai adaugă un înțeles nou.

În cameră le-a fost adus acum un inginer de la o fermă agricolă. Mai există ferme? Nici nu știa. Și nici nu are pe cine să întrebe, căci acesta nu vorbește nimic. Încearcă doar prin semne, parcă, sa le ceară infirmierelor de băut. Scoate bani și pocnește din degete. Ele înțeleg. Au de vânzare; mai aduc și altora ouă și brânză, mai fac și ele un ban. Inginerul de la fermă nu se ridică din pat, nu mănâncă și nu ia medicamente; doar bea.

Profesorul își luă în spate scurta groasă de fâș cu care venise aici la sfârșitul unei primăveri mult întârziate; bine că n-o trimisese acasă, deși între timp se încălzise, căci iată, acum s-au pus ploile: furtuni iscate din senin, cu tunete ce fac să vuiască lung prăpăstiile adânci ale muntelui. Vuietul străbate și sufletul lui și-i răscolește toate gândurile negre și la fel de prăpăstioase.

Ieșise într-o zi pe poienița de lângă gard; stătea pe pătură, sub un stejar bătrân. De el s-a apropiat o turmă de oi. Ciobanul, îmbrăcat în pantaloni Armani, de la Second Hand și geacă de Gore Tex, l-a întrebat, privindu-l ciudat:

- Vă dă voie să ieșiți pe poartă, afară?

Ca și cum nu s-ar fi aflat pe un munte pustiu.

- Dar vouă vă dă voie să urcați aici? Întrebă, la rândul lui.

Ciobanul plecă, tăcut.

Mâine pleacă Andrei, minerul. Nu, nu pleacă acasă, îl trimite la București.

- Complicații, a zis doctorul; nimic grav, dar eu nu am aparate pentru un diagnostic sigur și decât să risc...

Fusese ziua lui și soția vrusese să vină să-i aducă o prăjitură dar el n-a lăsat-o; "unde vii, sunt numai microbi", îi zisese la telefon. Acum parcă-i pare și rău, cine știe când s-o mai întoarce de-acolo.

- Să mă suni, îi zise profesorul, să-mi spui...

Aici parcă vorbele au și mai multe înțelesuri decât de obicei. Ce să-mi spui, gândi el pe urmă.

Pacientul din camera alăturată vorbea la telefon; era cam surd și striga în timp ce pe terasă se făcuse liniște deplină:

- Nu, doamnă, nu-nțelegeți? Îmi faceți adevărul și o țineți acolo până trimit eu pe cineva s-o ia; nu, nu puteți veni să mi-o aduceți aici; da, sunt bolnav de inimă, la spital... dar nu puteți veni aici...

Oamenii se tem să spună ce boală au; dacă nu vor mai fi primiți înapoi?

A auzit și el că ar fi fost discuții la școală. Unii părinți, ba chiar și unii profesori... El iubește școala, elevii, și încă are încredere în puterea și rolul învățământului românesc. N-ar putea face altceva, asta e menirea lui; vrea să scrie o carte, să pregătească o grupă olimpică.

Dacă nu mă mai vor, voi intra în politică și mă întorc în școală ca director, hotărî el; i se propusese de mult, și tot refuzase.

O veveriță sări chiar în fața lui și începu să se cațare pe trunchiul cleios și cu miros proaspăt de rășină, alergând buimacă de pe-o creangă pe alta. Abia acum auzi cântecul păsărilor ce străbătea vesel prin freamătul pădurii de brazi. Și pentru prima dată de când venise aici, se apropie de malul izvorului ce șerpuia printre pietrele calcaroase, se aplecă ușor și umplându-și căușul palmei de apa învolburată, bău cu sete, gândind surprins: “Chiar e frumos aici...”

Comoara din munți

Stătea de ceva timp rezemat de peretele stâncos în care câteva raze de peste deal băteau cald, într-un amurg târziu.

Christian Abel se întorsese aici, pe colinele copilăriei, acum, la bătrânețe, chemat, parcă, de un glas ce străbătea din timpuri aproape uitate, dar care se făcea auzit din ce în ce mai mult, în special în serile liniștite când, în fața șemineului stil baroc, la lumina sfeșnicului vechi din gresie și înconjurat de niște nepoți imaginari, și care uneori lua chipul vechilor prieteni din copilărie, rămași, după atâta timp, la aceeași vârstă la care erau când s-au văzut ultima oară, le povestea, în gând, despre frumusețea bătrânilor munți cu piscuri ce urcau printre stele și văi adânci și prăpăstioase, în care pădurile de brad cu mirosul mereu proaspăt de rășină, pe care nu l-a putut uita niciodată, erau străbătute de izvoare mai întâi pitite printre tufe, pentru ca apoi, după ce se învolburau printre pietrele albe de lumină, să se prăvale în cascade înspumate; le povestea de ursul brun, bătrânul prieten pe care de atâtea ori îl întâlnise pe potecile părăsite, ce duceau la tufărișul de mure; de grotele în care se piteau, jucându-se de-a v-ați ascunselea, ei, copiii munților, cum li s-a spus ades. Aici, pe Platoul Bucegilor, descoperise pasiunea pentru explorare și, înscris, mai târziu, în cercul de speologie Focul Viu, cerc de turism specializat înființat în anul 1969 din inițiativa unor iubitori de munte, studenți ai Facultății de Geologie-Geografie din București, învățase să pătrundă, întâi cu sfială dar cu nestăvilită curiozitate, apoi cu îndrăzneală și pasiune, în tainele din adâncuri, echipat cu casca cu jugulară în y, flacăra acetilenică și lumina electrică, frontală, subcombinezonul din fibră “polar” luat direct pe corp, fără alte haine de piele, ciorapi din neopren ori hamul speologic sau carabiniera de dimensiuni reduse pentru agățarea lămpii de carbid.

Străbătuse, astfel, numeroase peșteri în care nimeni cunoscut nu intrase vreodata; doar bătrânii povesteau, seara, la foc, legende... Cea care-l atrăsese în mod deosebit, dintotdeauna, era despre o cheie fermecată, ascunsă într-o peșteră, de însuși duhul munților; deși nimeni n-o văzuse, se știa sigur că era o cheie mare și grea, de culoarea sienei arse, cu micuțe încrustații în formă de coarne de cerb; și că era cheia de la o comoară, se mai știa... dar unde era comoara, și despre ce comoară era vorba? De câte ori punea aceste întrebări, bătrânii îi răspundeau cu un zâmbet abia schițat: asta, doar cine găsește cheia, va ști... Cât își dorise, în copilărie, să găsească cheia fermecată! Și cât o căutase, împreună cu prietenii lui, plecați și ei, acum, prin lume.

După ce poveștile copilăriei se pierduseră prin ani mulți de studii, întâi în țară, apoi în Anglia, studiind tehnica speologiei alpine, organizare ture speologice și echipare peșteri, nivel superior, Christian Abel, devenit, în timp, un reputat speolog, cu numeroase studii și tratate publicate despre speologie fizică și biospeologie, iată-l întors pe meleagurile natale, chemat parcă de un glas pierdut prin timp, al inocenței și dorului de casă.

Urcase pe vechea potecă și cu nerăbdare, dar și cu mirare: aici parcă nimic nu se clintise din loc, totul părea ca în urmă cu treizeci de ani; stâncă semeață, de sub care răzbătea un fir de apă rece, printre pietrele calcaroase; poteca șerpuită prin pădurea stufoasă, câteva raze de lumină împletite prin frunzisul verde, cimbrișorul și rhododendronul violet, potbalul auriu și firava gețiană, ori parfumată levănțică. Ajuns lângă peretele muntelui, căută prin tufa de jnepeni intrarea în grotă; era o mică scobitură în piatră, prin care n-ai fi crezut că se poate pătrunde înăuntru, dar el știa... Se aplecă zâmbind, amintindu-și de câte ori, în copilărie, pătrunsese în inima muntelui prin această porțiță ascunsă de privirile turiștilor care nu aveau de unde să cunoască locul. Doar intrarea era strâmtă, apoi grota se lărgea într-o galerie lunguiață, pe care de atâtea ori o străbătuse, că ajunsese să-i cunoască fiecare colț ori adâncitură.

La fel porni și acum, în vechea aventură a copilăriei pe care n-o putuse uita nicicând. Cu lanterna ținută în mâna stângă, lumina fiecare petec de stâncă, în timp ce cu mâna dreaptă mângâia peretele întunecos, recunoscând fiecare piatră: aici, o felie de andezit, apoi granitul zgrunțuros, calcarul gălbui, dincolo, breția, dolomitul, ori calcarul recifal. Toate erau ca în copilărie, le regăsea bucuros, pierdut în amintiri. Deodată, din această visare îl trezi o lumină venită brusc, dintr-un perete îndepărtat, pe un coridor de care, parcă, nu-și mai amintea... O lumină în inima muntelui, într-o grotă în care aproape crescuse, de atâtea ori intrase în ea, copil fiind; nu, nu era posibil! Christian Abel era acum un om de știință matur, nu mai credea de mult în miracole. Poveștile copilăriei erau frumoase și încă și le amintea cu nostalgie, dar acum știa că erau doar frumoase basme ale muntenilor sfătoși ce depăneau seara, la foc, aiureli, să le mai treacă timpul...

Raza de lumină îl sfida cu sclipirea ei din adâncuri, răbdătoare și neclintită de verdictul omului de știință. Simți broboane de sudoare ce-l străbăteau în aerul înghețat al peșterii. Hotărî să meargă spre lumină; picioarele nu-l ascultau, înglodate, parcă, în stâncă. Se desprinse cu greu și pași încet, cu teamă, ca pe-o lespede vrăjită. Pas cu pas, se apropie de oaza sclipitoare; era ca o lume ce se deschidea în mod miraculos, spre un alt tărâm... Încercă, apropiindu-se, să pătrundă întâi cu privirea, în această lume pe care, într-o lucire de gând, o văzu ca pe o gaură neagră, tunel în timp, prin care pătrundeai în alt univers paralel. Totul era luminat ca prin ceață, nimic nu putea distinge în această fantă plină de semnificații...

Ajuns aproape, întinse mâna, spre a intra cu totul în lumea miraculoasă a luminii pure. Mâna se izbi de stâncă. Era o stâncă din piatră de mică, pe care, o rază pornită din lanterna lui și lovită de peretele opus, se răsfrângea, amplificând lumina, așa cum face de obicei orice pietricică de mică pierdută prin colbul drumului, în care o rază de lumină scilipește ca aurul. Râse în ciudat, de el însuși... Doamne, ce naivitate! După atâtea studii științifice pe care le scrisese și atâtea premii obținute, cum putuse fi atât de naiv? Exact ca-n copilărie! Colindase lumea, pentru ca întors aici, în bătrânii Bucegi, să descopere deodată Mașina Timpului și Triunghiul Bermudelor, la un loc, la el acasă... Gândi amuzat că, întors din călătorie, va avea ce le povesti imaginariilor săi nepoți, în serile de singurătate, din fața șemineului. Porni înapoi, amuzat de toată această întâmplare hazlie, glumind în gând pe seama lui și a amintirilor de demult, care nu voiau să-l părăsească.

Mergea greu, printre cioburi de stâncă ascuțite și alunecoase. Apoi, într-o clipă de neatenție, piciorul călcă alături și simți cum se prăvale... Încercă, disperat, să se agațe

de pietre, dar acestea îi alunecau printre palmele crispate; picioarele căutau în zadar un punct de sprijin, totul se mișca, se zguduia într-un vuiet înfiorător; lanterna zburase o dată cu bucăți calcaroase ce alunecau de-a valma, prinzându-l într-un vârtej cumplit. Gândi scurt și deodată, parcă, împăcat, că acesta e sfârșitul; știuse dintotdeauna că aici, în același loc în care viața lui începuse, avea să se termine la fel de brusc, într-o zi; și această zi venise.

Într-o fracțiune de secundă, rememoră primii ani cu uimirile lor și bucuriile de neegalat; revăzu chipul blând al mamei și asprețea din privirea de un albastru tăios a tatei, pe prietenii lui, Florian și Achim, cu genunchii veșnic juliți și privirile curioase ca de pisic, apoi o văzu pe ea, domnișoara ce venise în vacanță la domnu' învățător, bunicul dumneai, și pe care o visase ani în șir, sperând într-o revedere ce nu avea să se întâmple vreodată... Se văzu, apoi, pe sine, în laboratorul cu zeci de neoane sub care, mințile luminate ale colegilor săi rezolvau formule savante, apoi...

Apoi își dădu seama, dintr-o dată, că "prăvălirea" lui se terminase demult și stătea pe pământ stabil, umed și rece. Nu alunecase decât un metru și jumătate, într-o adâncitură săpată în stâncă, de trecerea vremii. Nu avea nici o julitură și, pipăind cu mâna alături, găsi lanterna rezistentă la șocuri. Ce sperietură! Nu-i venea să creadă... Cum să-și găsească sfârșitul aici, într-o scobitură de câțiva metri pe care o cunoștea palmă cu palmă? Bătrânețea, îți zise el; de când nu mai umblase prin peșteri, începuse să uite. Devenit deodată, parcă, mai înțelept, regăsi drumul spre ieșire. Acum pășea cu multă atenție, încet, cu grijă.

Întâi i se păru că visează. Apoi, din ce în ce mai clar, știu că se auzeau șoapte; da, aici, în grotă unde era singur, se auzeau, venite de nicăieri, șoapte de neînțeles. Se opri, tot mai uimit. Se aplecă și lipi urechea de pământ, încercând să afle de unde veneau; o luă spre stânga, cu sfială. Din loc în loc se mai oprea și asculta pietrele, cu urechea lipită, așa cum făcea, adesea, în copilărie. Găsi un coridor strâmt, prin care pătrunse aplecat, bătând; șoaptele se auzeau acum tot mai clar, și tot mai aproape. Cine sunteți? Întrebă abia șoptit, la rândul său. Ecoul îi răspunse cu mii de glasuri venite din toate părțile. Îngheță de frică.

Apoi, printre pietre, îl văzu: șipotind agale, vechiul pârâiaș de care uitase... Își aminti cum îl ascultase de atâtea ori, în copilărie; și atunci i se părea că izvorul ascuns în grotă îi șoptește lucruri doar de ei doi știute. Zâmbi, regăsindu-și o seninătate de mult uitată și abia acum porni, hotărât, spre ieșire. Văzuse, regăsise, își amintise! Parcă toată copilăria lui se păstrase neatinsă de trecerea timpului în această grotă micuță din bătrânii munți...

Atunci îl văzu. Exact în fața ieșirii, stătea el; întruchipat, parcă, din veșnicia stâncii, ca un bătrân înțelept cu barba albă și privirea pătrunzătoare, cu zâmbetul senin: Duhul Munților.

Christian Abel nu-și putu reține un zâmbet ironic în colțul gurii... Asta le întrecea pe toate. Era obosit; efortul, întâi al urcușului pe potecile întortocheate ale muntelui, apoi pe stâncile alunecoase, și apoi, toate aceste emoții resimțite în grotă copilăriei, iată, își spuneau cuvântul. Nici nu clipi. Se îndreptă în același ritm, calm, spre "zeitatea" împietrită. Îl privea ușor amuzat, așa cum ai privi un tablou, ori ai citi o legendă. Tocmai se pregătea să-i dea binețe și să-l întrebe de sănătate, după obiceiul locului, când acesta îl opri cu un gest scurt, ridicând mâna stângă cu palma îndreptată spre el. Apoi

văzu, în mâna dreaptă, o cheie, pe care “duhul” i-o întinse, tăcut. Christian Abel luă cheia, făcu o scurtă plecăciune, și ieși zâmbind la fel de amuzat.

Lumina orbitoare de afară îl făcu să închidă ochii preț de câteva secunde. Razele de soare coborau pe piscuri domol, printre umbrele înserării. Câteva stele se agățaseră deja prin crengi. Se așeză pe o piatră și privi, abia acum, cu interes, cheia: era mare și grea, dintr-o alamă de culoarea sienei arse, cu micuțe încrustații în formă de coarne de cerb.

Pe o potecă ițită de după Colții Morarului, apăru o turmă de oi. Ciobanul, un bătrân cu pantaloni din aba, strânși pe picior și băgați în încălțări înalte cu carâmb și nojițe legate în cruce, peste care purta o șubă din blană de oaie neargăsită, se opri, sprijinit în baston.

- Bună seara, îi spuse Abel. Am intrat în grotă și iată, am găsit această cheie... Mă gândesc că o fi pierdut-o cineva, adăugă el, încurcat... Știți a cui ar putea fi? Ori, poate, vreun turist, mai zise, uitând că nici un străin n-ar fi gasit niciodată intrarea de după jnepeniș. Rostea vorbele la întâmplare, privind încurcat în jos, pe lângă cheia ce-i părea din ce în ce mai grea...

Când, în sfârșit, ridică privirea, păstorul se pierdea pe după piscul îndepărtat al muntelui scăldat în lumina lunii, ce-și rezemase coatele, ca-n fiecare seară, pe uluca stâniei.

CUPRINS

Povestea sclavului răzvrătit.....	1
Povestea porumbelului călător.....	4
Povestea Poetei Enheduana.....	6
Povestea Lunii.....	8
Povestea Trecătorului.....	10
Povestea Soldatului din Cetatea Șoimoș.....	13
Povestea cu ursul.....	17
Povestea comunismului.....	22
Profesorul.....	25
Comoara din munți.....	30